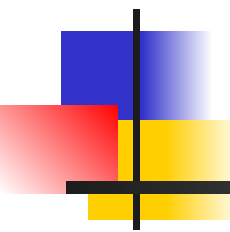

ÚVOD DO PRÁVA

Podhorec, I. – Vondrákova, E. –
Galbavý, L. Úvod do práva. FSVaZ
UKF Nitra 2013

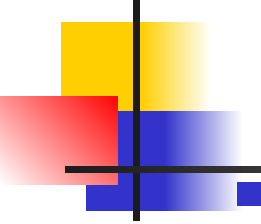

Vondráková, E. Štát a právo.
E-learningový kurz v EDU portál
UKF., 2013

Ottová, E – Vaculíková, N Úvod do
práva PF UK Bratislava 2001

Ústava SR

Ústava SR č. 460/1992 Zb.

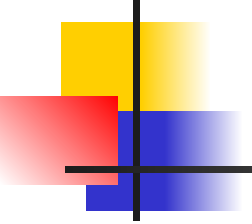
-
- Záhore, J. a kol. Základy práva
Paneurópska vysoká škola Bratislava ,
2013
  - ~~Vondráková, E. Úvod do práva.
E-learningový kurz v EDU portál UKF,
2014~~

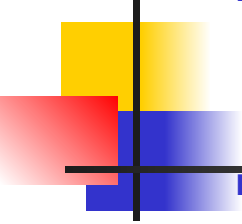
Poslanie a funkcia práva

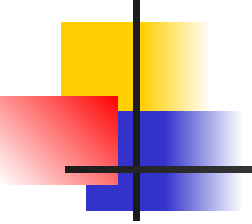

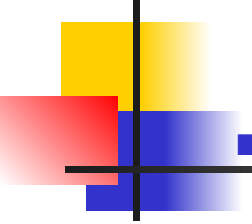
- Ľudia v organizovanej spoločnosti sa musia správať podľa určitých noriem
- / príkazy, zákazy, povolenia/
- Aby sme spoločnosť nepredstavili ako nejaké kolbište boja každého s každým, ľudia sa museli zriecť časti svojej slobody v prospech verejnej authority /štátu/, ktorý organizuje spoločnosť podľa určitých noriem a vynucuje si patričným spôsobom ich dodržiavania.
- Ľudia v určitej spoločnosti sa musia správať

-
- Podľa určitých noriem /príkazy, zákazy, povolenia/. Spoločenské normy správania sa sú zakotvené v uznávaných spoločenských hodnotách, ktoré spoločnosť vo svojej väčšine rešpektuje..

- Z hľadiska kategorizácie týchto noriem rozlišujeme napr.
- Morálne normy- sú sústredené okolo hodnoty dobra. Ich užšou kategóriou sú etické normy, zahrňujú slušné spôsoby správania sa
- Náboženské normy súvisia s vierou v boha a správania sa podľa božích prikázaní
- Politické normy upravujú zásady politického života spoločnosti
- Estetické normy vyjadrujú prijaté predstavy

-
- spoločnosti vo vnímaní krásy
  - Technické normy upravujú technické náležitosti
  - ~~Právne normy jednotné pre všetkých, späté s štátom a ich vynucovanie.~~
  - Každá kultúra má medzi svojimi uznávanými hodnotami aj poriadok a spravodlivosť, ktoré vyjadruje a chráni v podobe právnych noriem.
  - Postupne sa z presadzovania žiadaného správania vytvára civilizačný prostriedok – právo.
  - Právo musí mať 3 znaky
    - -osobitná štátom uznaná formy
    - -monizmus – štátne donútenie.

-
- **Základné funkcie** práva charakterizujú podstatu jeho pôsobenia na spoločenské vzťahy, , určujú v čom spočíva jeho potrebnosť pre organizovanú spoločnosť.
  - **Organizačná funkcia** práva spočíva v zavádzaní a regulovaní poriadku a celkovej organizovanosti v spoločenských vzťahoch. Vytvára vo vzťahoch medzi ľuďmi a inštitúciami priestor na korektné vzájomne správanie sa ako i priestor na ďalší rozvoj týchto vzťahov.
  - Ochranná funkcia práva spočíva najmä vo vytváraní prostredia právnej istoty. Nástrojom tejto funkcie sú predovšetkým právne normy, ktoré ukladajú občanom a inštitúciám

-
- Určité povinnosti, garantujú ich rôzne práva, zakazujú spoločensky neprípustné správanie sa.
  - Výchovná funkcia práva spočíva jednak v preventívnom pôsobení sankcií vo vzťahu k adresátom práva, vedie ich ku zachovávaniu práva k poriadku a z druhej strany prispieva k rozvoju právnej kultúry.
  - Táto funkcia práva sa uplatňuje najmä ak je právo v súlade s morálkou a spravodlivosťou.

■ **Rôzne typy právnych kultúr.**

Na rozlíšenie základných typov právnych kultúr sa používa viacero kritérií.

Spôsob akým sa rešpektujú a chránia spoločenské hodnoty

 Vzťah medzi právom a ostatnými normatívnymi systémami spoločnosti /morálkou, politikou, náboženstvom/

 Aké sú pramene práva

 Spôsob vytvárania a aplikácie právnych noriem a právnych inštitútov

 Vzťah medzi tradíciou a systémom moderného riadenia

- **Z Európskeho pohľadu sa rôzne právne kultúry klasifikujú do 3 resp. 4 základných typov:**

— kontinentálny – európsky

- - anglo-americký
- - náboženský, alebo tradičný
- Ako samostatný typ bol donedávna chápaný aj sovietsky, resp. socialistický typ právnej kultúry.
- Právne kultúry môžeme ešte deliť na 2 základné typy – právo písané a právo nepísané.

■ Kontinentálne – európska právna kultúra

- Tento typ právnej kultúry sa vytvoril na základe recepcie rímskeho práva.

Charakterizuje ho písané právo /lex scripta/, ktoré tvoria štátne orgány splnomocnené na to ústavou štátu. Ostatné pramene práva sú len pramene subsidiárne.

- Súdny a iné ORGÁNY TOTO PRÁVO IBA UVÁDZAJÚ DO ŽIVOTA ich hlavnou úlohou je ochrana zákonnosti a právneho poriadku.
- Sudcu označujú ako ústa zákona, pretože len aplikuje na konkrétny prípad, ale nevytvára.
- Právo delíme na verejné a súkromné.

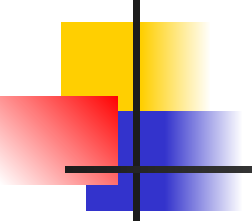

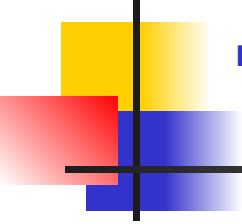
- **Anglo-americká právna kultúra**

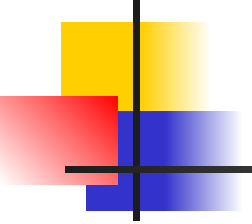
- Pôvodný názov tejto právnej kultúry vznikol v Anglicku – **Common Law** a v dôsledku kolonizácie sa rozšíril i do ďalších štátov.

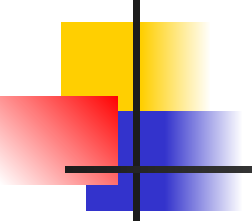
Sudca v ňom právo nie len nachádza, ale i tvorí. Základným prameňom práva je precedens.

- Anglický subsystém pozná viacero prameňov práva
  - - právo sudcovské
  - - právo zákonné
  - - právo obyčajové
  - .- odborná právnická literatúra.
- Právo sudcovské je charakteristické tým, že

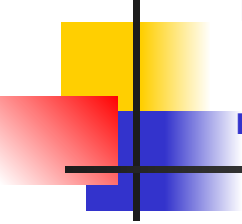
-
- ho sudca vytvára svojim rozhodnutím a má formu záväzných precedensov . Vzniklo z dvoch prameňov a rozlišuje sa na Common Law a Equity.
  - Rozsudok súdu, ktorý má právo vytvárať precedensy, sa stane vo svojej časti, ktorá obsahuje právny názor, záväzný aj pre rovnaké, alebo obdobné prípady v budúcnosti a tak sa stáva prameňom práva.
  - **Americký** subsystém používa dva pramene práva : Právo sudcovské – Judge-made law, Case Law
  - **Právo** zákonné /legislation/
  - Hoci USA prevzali systém Common Law, predsa sa inak vyvíja lebo právo sa vytvára

-
- na federálnej i na štátnej úrovni, ktorá je však primárna.
  - V porovnaní s anglickým právom, americké kladie väčší dôraz na písané právo a precedensy majú menšiu záväznosť ako v Anglicku.
  - **Náboženské** alebo tradičné typy právnej kultúry.
  - Najrozšírenejším je islamský právny systém, ktorý je síce najmladším právnym systémom, ale najt'azšie prispôsobivým potrebám súčasnosti. Táto právna kultúra na bezpochyby najväčší vplyv zo všetkých typov tradičných právnych kultúr.

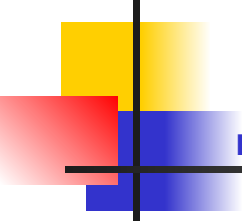
-
- Zásada taklid /absolútna nemennosť islamského práva/ spôsobuje, že v oblasti materiálneho práva vôbec nepozná legislatívu v našom chápaní.
  - Nejde o právo štátu ale o právo náboženského spoločenstva rešpektované štátom.
  - Islam chápe štát ako súčasť náboženského systému, teda štátne inštitúcie nemôžu byť tvorcami práva. Jediným zákonodarcom je **šaria** - záväzné správanie sa pre moslima.
  - Našej predstave práva skôr zodpovedá pojem **fikh** sústava záväzných pravidiel ľudského správania sa, vykonávaná učencami islamu /ulamá/.

-
- Na rozdiel od anglo-amerického typu právnej kultúry, ulamá však právo netvorí tak ako sudcovia, ale ho iba nachádzajú. Ulamá vykladajú boží zákon šariu ktorý je nemenný.
  - Praktický právnici/ fukahá / na rozdiel od ulamá zákon interpretujú, pôsobia ako právny pokračovatelia a sudcovia.

Pojem a znaky právnych noriem

-
- Ľudská spoločnosť je zložitý systém ktorý v záujme prežitia nevyhnutne vyžaduje reguláciu, ktorá do nej vnáša poriadok a tento poriadok udržiava. Človek sa rodí do určitej skupiny, to znamená že ak chce určitá spoločenská skupina prežiť, reprodukovať sa, spravovať spoločné veci, musia existovať určité vzory, šablóny, meradlá správania – právne normy.
  - právna norma je všeobecne záväzné pravidlo správania, stanovené alebo uznané štátom vo vopred určenej forme a v prípade nerešpektovania vynútiteľné štátnou mocou,

-
- Z kvantitatívneho hľadiska sú právne normy základnými /elementárnymi/ prvkami právneho systému.
  - Právne normy sú vyjadrené normatívnymi a permissívnymi právnymi vetami.
  - Normatívne právne vety sú vyjadrené príkazom, zákazom, napr. občan niečo musí, je povinný, je niečo je zakázané a pod. Permissívna právna veta vyjadruje dovoľenie, výrazom môže a pod.
  - Obsahom právnej normy je príkaz, zákaz a dovoľenie.
  - Právny predpis je NPA/ Obch. zák./ v ktorom sa právna norma nachádza, zákazom, príkazom, dovoľením.

- V právnom predpise /NPA/ sa môže nachádzať viac právnych noriem

- **Znaky právnych noriem**

- Štátom stanovená alebo uznaná forma/
spôsob prijatia, legislatívny proces/
- Záväznosť/ po platnosti a účinnosti sú pre subjekty záväzné
- Všeobecnosť/ norma sa vzťahuje na všetky prípady rovnakého druhu
- Normatívnosť/ vyjadrujú zákazy, príkazy a dovolenia
- Štátne donútenie / v prípade nerešpektovania práva je sankcia

Normy rozlišujeme

- Morálne : sú sústredené okolo hodnoty dobra
- Náboženské : súvisia s vierou v Boha
- Politické : upravujú zásady politického života
- Estetické: vyjadrujú prijaté predstavy spoločnosti vo vnímaní krásna
- Technické : upravujú technické náležitosti

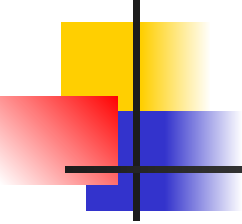
■ Štruktúra právnej normy

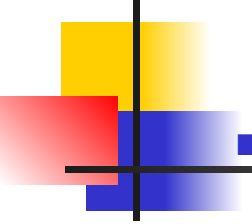
- Je to vnútorné usporiadanie, vzájomná súvislosť jej súčastí.

■ Podľa niektorých teórií právna norma obsahuje Hypotézu

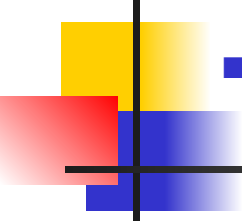
- dispozíciu a
- sankciu.

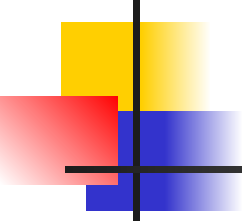
- Hypotéza je časť právnej normy, ktorá určuje okolnosti za ktorých je subjekt povinný zachovať sa spôsobom určeným v dispozícii. Hypotéza právnej normy teda ustanovuje podmienky a predpoklady, za akých sa má používať pravidlo správania obsiahnuté v druhej časti /dispozícii/. Dispozícia určuje správanie príslušného subjektu v prípadoch

-
- keď nastanú okolnosti určené hypotézou.
  - Sankcia právnej normy býva bežne uvedená v inom paragrafe toho istého právneho predpisu ako dispozícia prípadne hypotéza, nie je zriedkavosťou že sankcia sa uvádza v inom právnom predpise.

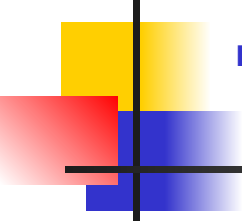
-
- Právo na rozdiel od ostatných normatívnych systémov, ktoré v spoločnosti fungujú je spojené so štátom.
  - Túto skutočnosť charakterizujú tieto znaky
    - osobitná :nadobúda vonkajšiu podobu v procese tvorby práva
    - Monizmus :v spoločnosti je len jedno právo
    - Štátne donútenie :ide o sankcionovanie prostredníctvom súdov a polície

Druhy právnych noriem

-
- Podľa orgánu, ktorý právne normy prijíma ich delíme na primárne a sekundárne.
  - Primárne – prvotné – pôvodné, sekundárne druhotné – odvodené.
  - Primárne právne normy prijímajú orgány štátnej moci so zákonodarnou a ústavodarnou právomocou vrátane referenda, o návrhoch zákonov a prijímajú ich aj orgány miestnej samospráva /VZN všeob. záv. nariadenia/. Primárnosť právnych noriem sa prejavuje
  - A. druh právomocí štátnych orgánov, ktoré ich vydávajú

-
- B. pôvodnosťou, pretože sú výrazom suverenity ľudu, ktorý reprezentujú orgány štátnej moci, z volených zástupcov ľudu /parlament, obecné a miestne zastupiteľstvo/, prípadne voliči pri hlasovaní v celoštátnom, alebo miestnom referende a pri voľbe prezidenta republiky.
  - C. vyšším stupňom právnej sily, to znamená takú vlastnosť právnej normy, ktorá ju robí nadriadenou inej právnej norme v tom zmysle, že právna norma nižšej právnej sily nesmie odporovať norme vyššej právnej sily.

-
- D. názvoslovím, ktoré ich spravidla odlišujú od sekundárnych právnych noriem.
  - Sekundárne právne normy prijímajú orgány verejnej moci. Sekundárne právne normy vydávajú orgány s výkonnou právomocou, vláda, ministerstvá, Štatistický úrad, protimonopolný úrad... Ako i orgány miestnej samosprávy vo veciach, v ktorých plnia úlohy štátnej správy.
  - Sekundárne právne normy sú obsahom nariadení vlády, vyhlášok, opatrení, výnosov a správnych nariadení orgánov štátnej správy ako aj orgánom samosprávy v ktorých plnia úlohy štátnej správy.

- Klasifikácia právnych predpisov

- Primárne

Ústava SR

Zákony

Medzinárodné zmluvy

Všeobecne záväzné nariadenia obcí a VÚC

- Sekundárne

- Nariadenia vlády

- Vyhlášky a výnosy a opatrenia

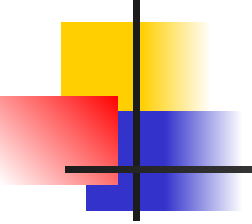
- Všeobecne záväzné nariadenia obci a VÚC

Základné funkcie práva

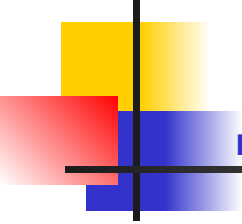

- Organizačná: reguluje poriadok v spoločenských vzťahoch
- Ochranná : vytvára prostredie právnej istoty
- Výchovná : pôsobí preventívne

-
- Vzťah medzi právnym predpisom a právnou normou je taký, že jeden právny predpis je nositeľom viacerých právnych noriem, predovšetkým zákonníky obsahujú aj niekoľko stoviek právnych noriem, na druhej strane však jedna právna norma môže byť vyjadrená vo viacerých právnych predpisoch, prípadne jeden právny predpis je nositeľom jednej právnej normy (v legislatíve ojedinele)

- **Pôsobnosť právnych noriem**

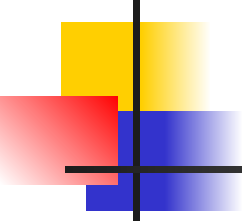
- (časovú), teritoriálnu (územnú) a personálnu (osobnú) pôsobnosť právnych noriem.
- Časová - je to vznik platnosti a účinnosti právnych noriem
  - - zánik platnosti a účinnosti právnych noriem.

-
- Platnosť právnej normy vzniká, ak bola náležite podľa zákona vyhlásená a stala sa súčasťou slovenského právneho poriadku.
  - Platnosť právnej normy zaniká dňom jej verejného vyhlásenia /prijatie nového zákona/
  - Vyhlásenie /publikácia/ je vykonané formou materiálnej povahy /vybubnovaním/, alebo formálnou publikáciou – uverejnením v zbierke zákonov.
  - Účinnosť právnej normy môže byť v deň jej platnosti – vyhlásenia, nie skôr. Ale môže účinnosť nadobudnúť i neskôr.
  - **Zánik platnosti a účinnosti právnych noriem**

- Poznáme vonkajšie a vnútorné dôvody zániku platnosti a účinnosti právnych noriem

■ Vonkajšími dôvodmi zániku platnosti a účinnosti normatívneho právneho aktu sú

- - zrušenie aktu orgánu s normatívnou právomocou
- Rozhodnutie o jeho nesúlade s ústavou
- Zánikom štátu, ktorý ho vydal ak ho neprevzal nastupujúci štát
- Vnútorné dôvody

-
- Uplynutím doby platnosti / času/ a účinnosti aktu terminovanou normou, jedná sa o normy ktoré boli vydané iba na určitú dobu. Vyskytujú sa ojedinele, môže byť opatrený presným dátumom zániku.

Hierarchia právnych predpisov podľa stupňa právnej sily

■ Ústava

- Zákony a medzinárodne zmluvy
- Vládne nariadenia
- Vyhlášky a výnosy
- Všeobecne záväzné nariadenia

Špecifickými znakmi právnych noriem sú najmä:

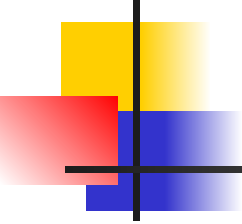
- štátom stanovená alebo uznaná forma,
- záväznosť,
- všeobecnosť,
- normatívnosť,
- štátne donútenie.

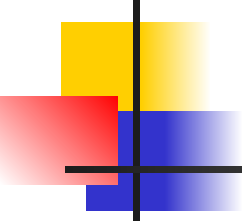

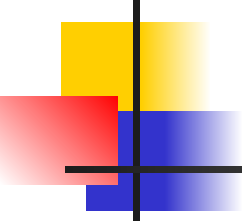
Štruktúra právnej normy

- hypotézu,
- dispozíciu,
- sankciu.

-
-
- Hypotéza právnej normy teda ustanovuje podmienky a predpoklady, za akých sa má používať pravidlo správania obsiahnuté v druhej časti normy (v dispozícii). Podmienkou môže byť vek, štátna príslušnosť, bezúhonnosť a pod.

-
-
- . Dispozícia teda určuje pravidlo správania, vyjadruje oprávnenia a povinnosti účastníkov právneho vzťahu, je jadrom právnej normy, je najpodstatnejším prvkom z aspektu jej spoločenského významu.

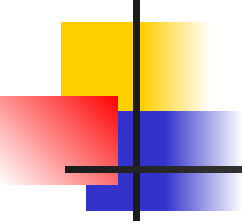
-
-
- Sankcia ustanovuje následky spojené s nedodržením pravidla správania obsiahnutého v dispozícii.

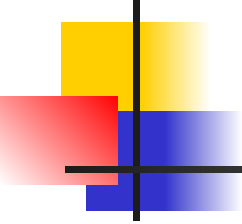

Druhy právnych noriem

- Podľa orgánu, ktorý právne normy prijíma, delíme právne normy na primárne a sekundárne právne normy.

-
-
- Primárne právne normy prijímajú orgány štátnej moci so zákonodarnou a ústavodarnou právomocou vrátane referenda o návrhoch zákonov, a prijímajú ich aj orgány miestnej samosprávy.

-
-
- Sekundárne právne normy vydávajú orgány s výkonnou právomocou, ktorými sú vláda a ostatné ústredné orgány štátnej správy, napr. Úrad vlády SR, Štatistický úrad SR, Protimonopolný úrad SR atď, ako aj orgány miestnej samosprávy vo veciach, v ktorých plnia úlohy štátnej správy.

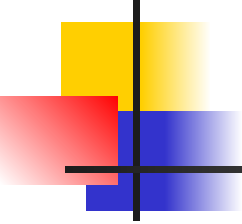

Hmotnoprávne a procesné právne normy

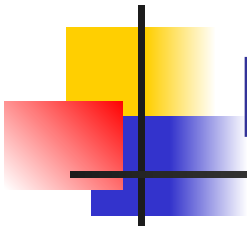

- Procesnoprávne normy upravujú postup štátnych orgánov

-
-
- Procesné normy bývajú spravidla kodifikované v zákonoch, ktoré sa tradične nazývajú poriadky. Sú to predovšetkým Občiansky súdny poriadok, Trestný poriadok, Správny poriadok, Zákon o konkurze a vyrovnaní, Exekučný poriadok apod. Procesné normy – procesné pravidlá spravidla bývajú obsiahnuté aj v rokovacích poriadkoch, ktoré majú charakter právneho predpisu (napr. Rokovací poriadok NR SR, Zásady legislatívneho procesu vlády).

Vznik platnosti a účinnosti právných noriem

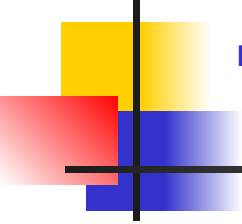

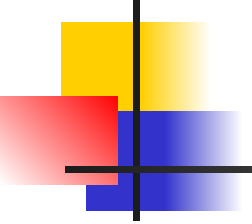

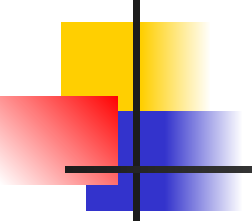
Princípy právneho štátu

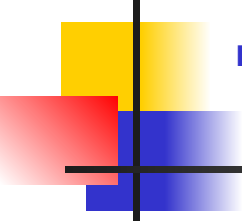

- princíp vlády práva a právo na spravodlivý proces,
- obmedzená vláda,
- ústavnosť a zákonnosť,
- suverenita ľudu,
- deľba moci a kontrola moci,
- nezávislosť súdnictva,
- záruky sudcovskej nezávislosti,
- garantovanie základných práv a slobôd,
- právna istota

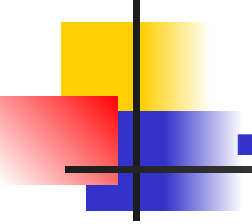
-
- Princíp vlády práva a právo na spravodlivý proces
  - To znamená že štát je verejnou autoritou, ktorý sa spravuje právom, pričom v ňom vládne právo a nie ľudia a štátne orgány uskutočňujú svoje právomoci na základe práva a v medziach práva. Tento princíp vlády práva je neoddeliteľne spätý s princípom práva na spravodlivý proces. Tento proces má 2 základné dimenzie – procesnoprávnu – právo na slušný a spravodlivý súdny proces a hmotnoprávnu, kde právo vystupuje ako požiadavka na ochranu slobody pred svojvôľou, alebo neopodstatnenou reguláciou zo strany štátu.

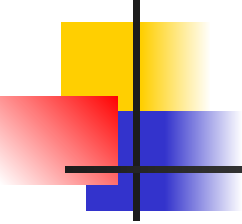
-
- Tento proces je zakotvený i v Ústave SR, listine základných práv a slobôd. Právo občana na spravodlivý proces spočíva v jeho práve na to aby jeho prípad bol verejne a v primeranej lehote prejednaný nezávislým a nestranným súdom.
  - Obmedzená vláda znamená viazanosť štátu právom. Jedná sa o viazanosť štátu na ústavu, ústavné zákony a zákony, ako i v oblasti jeho realizácie orgánmi štátnej správy len na základe zákonov a v ich medziach.
  - Ústavnosť a zákonnosť
  - Ústavnosť (konštitucionalizmus) z formálneho hľadiska znamená striktné dodržiavanie ústavy a ústavných zákonov,

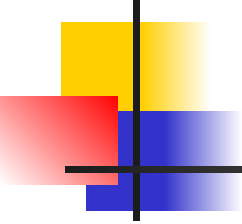
-
- transformovaných medzinárodných zmlúv. Z materiálneho hľadiska vystupuje ústavnosť ako právo na ústavu, ktorá zabezpečí základné práva a slobody, zakotví právo na nemennosť demokratických princípov.
  - Zákonnosť znamená požiadavku, aby všetky subjekty práva bez rozdielu rešpektovali zákony a ostatné právne predpisy. Ide o princíp všeobecnej záväznosti práva a rovnosti všetkých pred zákonom. Štátna moc tak obmedzuje samu seba.
  - Zákonnosť má 2 aspekty aplikačný a legislatívny. Aplikačný aspekt – každý je povinný dodržiavať právo, to platí i pre štát. I štát t. j. každý štátny orgán a každý kto je

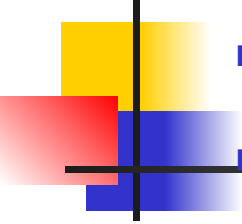
-
- Oprávnený konať v mene štátu, musí dodržiavať právo.
  - Legislatívny aspekt spočíva v tom, že právnu normu môže vydať len ten orgán ktorý je tým poverený. Zákonodárny orgán, ktorý normu vydal je tiež povinný ju dodržiavať teda je záväzná i pre neho.
  - Suverenita ľudu- vyjadruje zásadu, že legitímnym zdrojom zvrchovanej moci je vždy ľud. Štátne orgány nemôžu vykonávať moc, ktorá by nepochádzalo priamo z ľudu.
  - Deľba moci a kontrola moci
  - Štátna moc je rozdelená na zákonodarnú výkonnú a súdnu moc. Jednotlivé druhy moci sú navzájom samostatné, oddelené, nezávislé

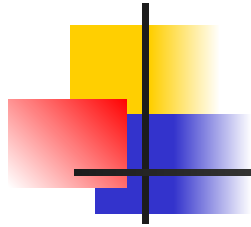
-
- a vykonávané v jednotlivých oblastiach odlišnými subjektmi s cieľom zabrániť zneužitiu štátnej moci a umožniť jej kontrolu.
  - Z hľadiska naplnenia cieľov právneho štátu je dôležitá predovšetkým nezávislosť súdnictva či už všeobecných súdov, alebo osobitného ústavného súdu.
  - Ak ústavný súd zistí nesúlad medzi právnymi predpismi a ústavou, alebo ich časťami strácajú tieto predpisy účinnosť. Príslušné orgány tvorby práva sú povinné v stanovenom časovom limite dať dotknuté predpisy do súladu s ústavou., inak stratia platnosť aj účinnosť. Náležitosti ústavného súdu sa zverejňujú v úradnej zbierke.

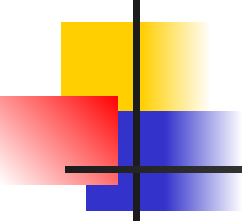
-
- Nezávislosť súdnictva.
  - Sudcovská nezávislosť je ústavnou zásadou demokratických štátov, ktoré ustanovuje, že sudcovia sú pri svojej rozhodovacej činnosti nezávislí, čo znamená že pri rozhodovaní sa spravujú výlučne ústavou a zákonmi, prípadne všeobecné záväznými predpismi, Sudcovia sú viazaní aj medzinárodnou zmluvou ak to ustanovuje ústava, alebo zákon.
  - Záruky sudcovskej nezávislosti
  - Spočívajú najmä vo funkčnej a statusovej nezávislosti. Funkčná nezávislosť spočíva v tom, že sudca pri výkone svojej funkcie nie je viazaný okrem ústavy, zákonov a medzinárod

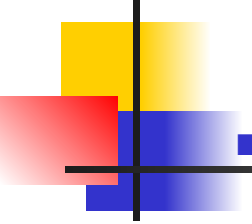
-
- nými zmluvami nijakými inštrukciami.
  - Statusováci osobná nezávislosť znamená, že sudcovi sa zaručuje trvalosť funkcie a jeho odvolateľnosť je prípustná len vo výnimočných prípadoch. Súčasťou je i nepreložiteľnosť, zásada nikto nemôže byť odňatý svojmu sudcovi, t.j. sudcovi, ktorí je príslušný rozhodnúť konkrétnu vec. Funkcia sudcu je nezlučiteľná s funkciami v iných štátnych orgánoch a organizáciách s podnikateľskou činnosťou, alebo inou zárobkovou činnosťou. Dôležitým predpokladom nezávislosti sudcov je profesijná etika sudcov, odbornosť, povinnosť mlčanlivosti ...

-
- Garantovanie základných ľudských práv a slobôd
  - Je garantovaná v ústave
  - Ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.
  - Ak je vymenovaný sudca členom politickej strany alebo politického hnutia, je povinný vzdať sa členstva v nich ešte pred zložením sľubu

- Sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, vrátane funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky.

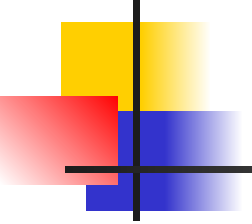

-
- Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky sudcu odvolá na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, alebo ak zanikla jeho voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky.

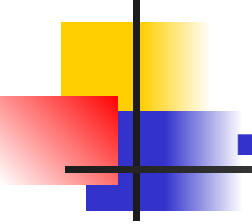
-
- ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, riadne vykonávať sudcovské povinnosti,
  - ak dosiahol vek 65 rokov.
-
- Sudcu možno preložiť na iný súd len s jeho súhlasom alebo na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu.
  - Za rozhodovanie nemožno sudcu ani prísediaceho sudcu z radov občanov stíhať, a to ani po zániku ich funkcie

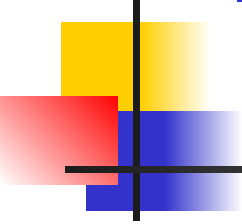
- **VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV**

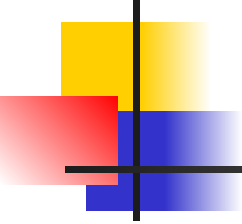
- Verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a

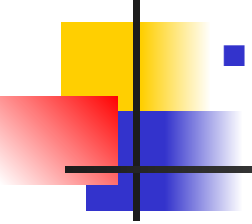
-
- právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. V zákonom ustanovených prípadoch sa verejný ochranca práv môže podieľať na uplatnení zodpovednosti osôb pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť.
  - Verejný ochranca práv môže predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania ak všeobecne

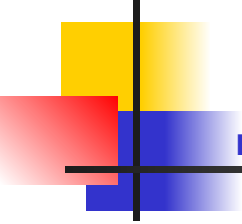
-
- záväzný právny predpis porušuje základné právo alebo slobodu priznanú fyzickej osobe alebo právnickej osobe.
  - Verejného ochrancu práv volí Národná rada Slovenskej republiky na obdobie piatich rokov z kandidátov, ktorých jej navrhne najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Za verejného ochrancu práv možno zvoliť občana Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a v deň voľby dosiahol vek 35 rokov. Verejný ochranca práv nemôže byť členom politickej strany ani politického hnutia.

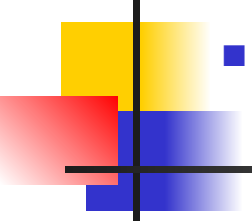
-
- Právna istota
  - Princíp právnej istoty znamená, že ide o vytvorenie možnosti predvídať postup štátnych orgánov vo vzťahu k právnemu subjektu a možnosti predvídať rozhodnutie štátneho orgánu v konkrétnom prípade. Základom právnej istoty je predovšetkým stabilita právneho poriadku a vylúčenie retroaktivity právnych noriem, teda možnosti postihu právneho subjektu za právne konanie, ktoré v čase jeho uskutočnenie nebolo v rozpore s právom.

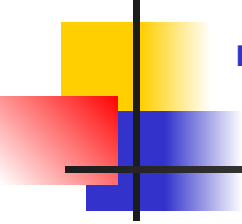
-
- Každý sa môže spoliehať na to, že štát mu poskytne efektívnu ochranu v jeho právach a dopomôže k realizácii jeho subjektívneho práva, ak mu v tom bude niekto neprávom brániť, zároveň spoliehať na to že ho postihne zákonom predpokladanou a nie inou sankciou za to že porušil právny predpis.
  - Súčasťou právnej istoty je právo každého občana dovolať sa právnej ochrany svojho subjektívneho práva a zároveň istota, že sa mu takejto ochrany dostane. Štát mu toto právo poskytuje.

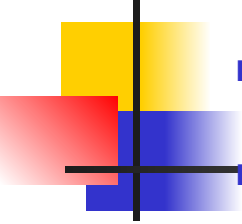
-
- Národná rada SR je zákonodarný orgán do jej pôsobnosti patrí najmä
  - Uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonov
  - Zákonom zriaďovať ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy
  - Kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere k vláde alebo jej členom
  - Rokovať o základných otázkach vnútornej , medzinárodnej, hospodárskej, sociálnej a inej politiky
  - Voliť predsedu, podpredsedu a sudcov ústavného súdu voliť predsedu NKU SR
  - Rozhodovať o návrhu na vyhlásenie referenda

....

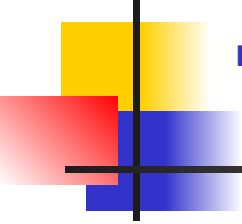
-
- Poslancom môžu byť občania s volebným právom po dovŕšení 21 rokov a s trvalým pobytom na území SR
  - Národná rada Slovenskej republiky má 150 poslancov, ktorí sú volení na štyri roky
  - poslanci sú zástupcovia občanov. Mandát vykonávajú osobne podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie sú viazaní príkazmi
  - Poslanci sú volení vo všeobecných, rovných, priamych voľbách s tajným hlasovaním
  - Voľba je zastúpená na základe pomerného zastúpenia / podľa počtu hlasov/
  - Funkcia poslanca je nezlučiteľná s výkonom funkcie sudcu, prokurátora, verejného ochrancu práv, príslušníka ozbrojených síl,

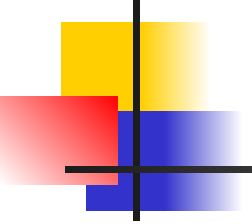
-
- príslušníka ozbrojeného zboru a poslanca Európskeho parlamentu.
  - Ak bol poslanec vymenovaný za člena vlády Slovenskej republiky, jeho mandát poslanca počas výkonu tejto funkcie nezaniká, iba sa neuplatňuje.
  - Za hlasovanie v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej výboroch nemožno poslanca stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu
  - Za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej orgáne nemožno poslanca trestne stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu. Poslanec podlieha

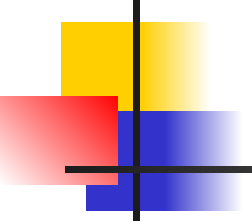
-
- disciplinárnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky
  - Poslanca nemožno vziať do väzby bez súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky.
  - Ak bol poslanec pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky a predsedovi Mandátového a imunitného výboru Národnej rady Slovenskej republiky. Ak Mandátový a imunitný výbor Národnej rady Slovenskej republiky následný súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený
  - Ak je poslanec vo výkone väzby, jeho mandát nezaniká, iba sa neuplatňuje.

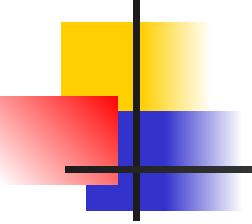
-
- Mandát poslanca zaniká
  - **a)** uplynutím volebného obdobia,
  - **b)** vzdaním sa mandátu,
  - **c)** stratou voliteľnosti,
  - **d)** rozpustením Národnej rady Slovenskej republiky,
  - **e)** vznikom nezlučiteľnosti
  - dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol poslanec odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol poslanec odsúdený za trestný čin, a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody.

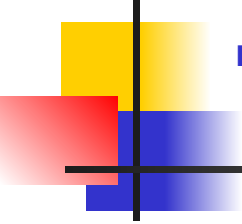

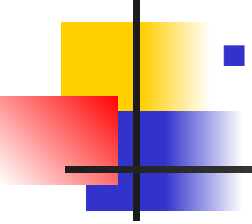
-
- Schôdze Národnej rady Slovenskej republiky zvoláva jej predseda
  - Predseda Národnej rady Slovenskej republiky zvolá schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky aj vtedy, ak o to požiada najmenej päťina jej poslancov. V takomto prípade zvolá schôdzu do siedmich dní
  - Schôdze Národnej rady Slovenskej republiky sú verejné
  - Neverejné schôdze sa môžu konať len v prípadoch, ktoré ustanoví zákon, alebo v prípade, že sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov.

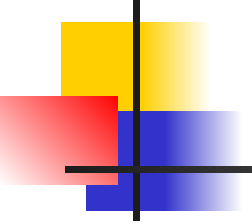
-
- Na platné uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov, ak táto ústava neustanovuje inak.
  - Na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 3 a 4 a na prijatie zákona vráteného prezidentom Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. o) je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.
  - **(4)** Na prijatie ústavy, zmenu ústavy, ústavného zákona, na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 na prijatie uznesenia o ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, na

-
- podanie obžaloby na prezidenta, na vypovedanie vojny inému štátu a na zrušenie rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. j) je potrebný súhlas aspoň trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov.
  - Na požiadanie Národnej rady Slovenskej republiky alebo jej orgánu sa člen vlády Slovenskej republiky alebo vedúci iného orgánu štátnej správy musí zúčastniť na jej schôdzi, alebo na schôdzi jej orgánu.
  - Do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí najmä
  - ústavným zákonom schvaľovať zmluvu o vstupe do štátneho zväzku Slovenskej republiky s inými štátmi a o vypovedaní takejto zmluvy

-
- pred ratifikáciou vyslovovať súhlas s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, s medzinárodnými politickými zmluvami, s medzinárodnými zmluvami vojenskej povahy, s medzinárodnými zmluvami, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, s medzinárodnými hospodárskymi zmluvami všeobecnej povahy, s medzinárodnými zmluvami, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, a zároveň rozhodovať o tom, či ide o medzinárodné zmluvy

-
- zriaďovať zákonom ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy,
  - rokovať o programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky, kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere vláde alebo jej členom
  - schvaľovať štátny rozpočet, preverovať jeho plnenie a schvaľovať štátny záverečný účet,
  - voliť a odvolávať predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky
  - uznávať sa o vypovedaní vojny, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv

-
- o spoločnej obrane proti napadnutiu, a po skončení vojny o uzavretí mieru,
  - vysloviť súhlas na vyslanie ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky
  - vysloviť súhlas s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky.
  - Návrh na vyslovenie nedôvery vláde Slovenskej republiky alebo jej členovi prerokuje Národná rada Slovenskej republiky vtedy, keď o to požiada najmenej pätina jej poslancov.
  - Na vyslovenie nedôvery vláde Slovenskej republiky alebo jej členovi je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.

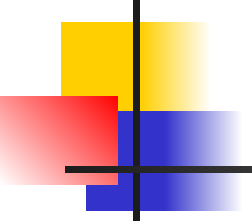
-
- Predsedu Národnej rady Slovenskej republiky volí a odvoláva v tajnom hlasovaní Národná rada Slovenskej republiky nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Predseda je zodpovedný len Národnej rade Slovenskej republiky
  - Predseda Národnej rady Slovenskej republiky
  - zvoláva a riadi schôdze Národnej rady Slovenskej republiky,
  - podpisuje ústavu, ústavné zákony a zákony,
  - prijíma sľub poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,
  - vyhlasuje voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, voľbu prezidenta Slovenskej republiky a voľby do orgánov územnej

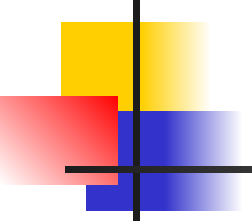
■ **VÝKONNÁ MOC**

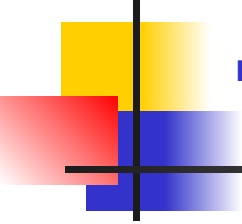
■ **PREZIDENT SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

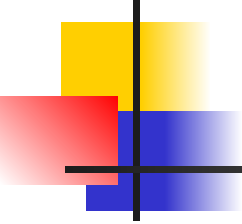
- Hlavou Slovenskej republiky je prezident. Prezident reprezentuje Slovenskú republiku navonok i dovnútra a svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov. Prezident vykonáva svoj úrad podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie je viazaný príkazmi.
- Prezidenta volia občania Slovenskej republiky v priamych voľbách tajným hlasovaním na päť rokov.
- Kandidátov na prezidenta navrhuje najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo občania, ktorí majú právo

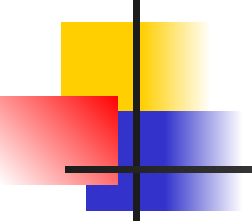

-
- voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, a to na základe petície podpísanej najmenej 15 000 občanmi. Návrhy na voľbu sa odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky najneskôr do 21 dní od vyhlásenia volieb.
  - Za prezidenta je zvolený kandidát, ktorý získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov oprávnených voličov. Ak ani jeden z kandidátov nezíska potrebnú väčšinu hlasov voličov, koná sa do 14 dní druhé kolo volieb. Do druhého kola volieb postupujú tí dvaja kandidáti, ktorí získali najväčší počet platných hlasov. V druhom kole volieb je za prezidenta zvolený ten kandidát, ktorý získal najväčší počet platných hlasov zúčastnených voličov.

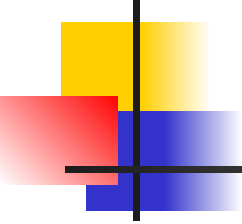
-
- Ak sa o funkciu prezidenta uchádza iba jeden kandidát, koná sa voľba tak, že sa o ňom hlasuje; za prezidenta je zvolený, ak získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov zúčastnených voličov.
  - Zvolený kandidát sa ujíma funkcie prezidenta zložením sľubu. Sľub skladá pred Národnou radou Slovenskej republiky do rúk predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky napoludnie v deň, v ktorom sa má skončiť volebné obdobie predchádzajúceho prezidenta
  - O ústavnosti alebo zákonnosti volieb prezidenta rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky.

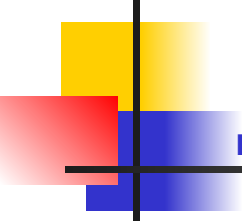
-
- Prezident
  - zastupuje Slovenskú republiku navonok
  - prijíma, poveruje a odvoláva vedúcich diplomatických misií
  - zvoláva ustanovujúcu schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky,
  - môže rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky, ak Národná rada Slovenskej republiky v lehote šiestich mesiacov od vymenovania vlády Slovenskej republiky neschválila jej programové vyhlásenie, ak sa Národná rada Slovenskej republiky neuzniesla do troch mesiacov o vládnom návrhu zákona, s ktorým vláda spojila vyslovenie dôvery, ak Národná rada Slovenskej republiky nebola

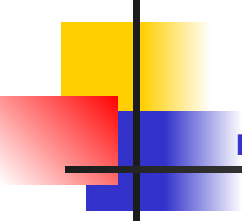
-
- dlhšie ako tri mesiace spôsobilá uznávať sa, hoci jej zasadanie nebolo prerušené a hoci bola v tom čase opakovane zvolávaná na schôdzu, alebo ak zasadanie Národnej rady Slovenskej republiky bolo prerušené na dlhší čas, ako dovoľuje ústava. Toto právo nemôže uplatniť počas posledných šiestich mesiacov svojho volebného obdobia, počas vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu. Prezident rozpustí Národnú radu Slovenskej republiky v prípade, ak v ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta nebol prezident odvolaný,
  - podpisuje zákony,

-
- vymenúva a odvoláva predsedu a ostatných členov vlády Slovenskej republiky, poveruje ich riadením ministerstiev a prijíma ich demisiu
-

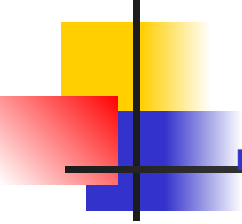
- vymenúva a odvoláva vedúcich ústredných orgánov, vyšších štátnych funkcionárov a ďalších funkcionárov v prípadoch, ktoré ustanoví zákon; vymenúva a odvoláva rektorov vysokých škôl, vymenúva vysokoškolských profesorov, vymenúva a povyšuje generálov
- udeľuje vyznamenania
- odpúšťa a zmierňuje tresty uložené súdmi v trestnom konaní a zahľadza odsúdenie formou individuálnej milosti alebo amnestie

-
- je hlavným veliteľom ozbrojených síl
  - vypovedáva vojnu na základe rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky
  - môže na návrh vlády Slovenskej republiky nariadiť mobilizáciu ozbrojených síl, vyhlásiť vojnový stav alebo vyhlásiť výnimočný stav a ich skončenie,
  - vyhlasuje referendum,
  - môže vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky zákon s pripomienkami do 15 dní od doručenia schváleného zákona,
  - podáva Národnej rade Slovenskej republiky správy o stave Slovenskej republiky a o závažných politických otázkach,

-
- má právo vyžadovať si od vlády Slovenskej republiky a od jej členov informácie potrebné na plnenie svojich úloh
  - vymenúva a odvoláva sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, predsedu a podpredsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky, prijíma sľub sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a sľub generálneho prokurátora,
  - vymenúva a odvoláva sudcov, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, generálneho prokurátora a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky, prijíma sľub sudcov,
  - Za prezidenta možno zvoliť každého občana

-
- Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a v deň voľby dosiahol vek 40 rokov.
  - Tá istá osoba môže byť zvolená za prezidenta najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.
  - Voľbu prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky tak, aby sa prvé kolo volieb uskutočnilo najneskôr 60 dní pred uplynutím funkčného obdobia úradujúceho prezidenta.
  - Prezident nesmie vykonávať inú platenú funkciu, povolanie alebo podnikateľskú činnosť a nesmie byť členom orgánu právnickej osoby, ktorá vykonáva

-
- podnikateľskú činnosť
  - Odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok neplatnosť voľby prezidenta.
  - ~~Prezidenta možno stíhať iba za úmyselné porušenie ústavy alebo za vlastizradu. O podaní obžaloby na prezidenta rozhoduje Národná rada Slovenskej republiky trojpätinovou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Obžalobu podáva Národná rada Slovenskej republiky na Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý o nej rozhodne v pléne. Odsudzujúce rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky znamená stratu funkcie prezidenta a spôsobilosti túto funkciu opätovne získať.~~

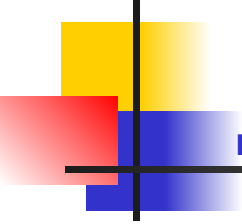
Štádia zákonodarného procesu

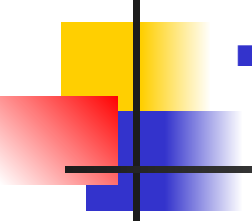

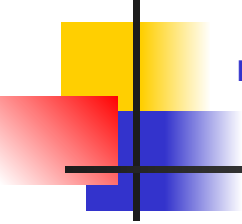
- Príprava návrhu a jeho predbežné prerokovanie
- Prerokovanie návrhu
- Hlasovanie o návrhu
- Podpísanie schváleného návrhu
- Vyhlásenie, publikácia

■ **Vláda SR**

- Vláda Slovenskej republiky je vrcholným orgánom výkonnej moci
- ~~Vláda sa skladá z predsedu, podpredsedov a ministrov~~
- Výkon funkcie člena vlády je nezlučiteľný s výkonom poslanskej mandátu, s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, alebo s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou

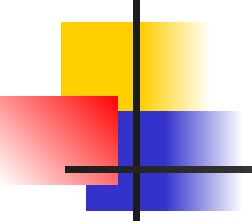
-
- okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.
  - Predsedu vlády vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky.
  - Za predsedu vlády môže byť vymenovaný každý občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky
  - Na návrh predsedu vlády prezident Slovenskej republiky vymenuje a odvolá ďalších členov vlády a poverí ich riadením ministerstiev. Za podpredsedu vlády a ministra môže vymenovať občana, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady SR .

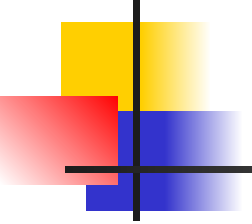
-
- Členovia vlády skladajú do rúk prezidenta Slovenskej republiky sľub
  - Vláda je povinná do 30 dní po svojom vymenovaní predstúpiť pred Národnú radu Slovenskej republiky, predložiť jej svoj program a požiadať ju o vyslovenie dôvery.
  - Vláda je za výkon svojej funkcie zodpovedná Národnej rade Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky jej môže kedykoľvek vysloviť nedôveru
  - Vláda môže kedykoľvek požiadať Národnú radu Slovenskej republiky o vyslovenie dôvery
  - Vláda môže spojiť hlasovanie o prijatí zákona alebo hlasovanie v inej veci s hlasovaním o dôvere vláde.

-
- Ministerstvá
  - Ostatné ústredné orgány štátnej správy
  - Členovia vlády, ministri nie sú legislatívnymi orgánmi
-

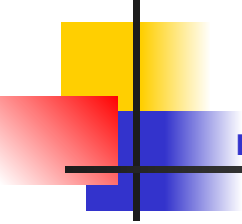
- **VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV**

- Verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. V zákonom ustanovených prípadoch sa verejný ochranca práv môže podieľať na uplatnení

-
- zodpovednosti osôb pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť
  - Verejný ochranca práv môže predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania, ak všeobecne záväzný právny predpis porušuje základné právo alebo slobodu priznanú fyzickej osobe alebo právnickej osobe.

-
- Verejného ochrancu práv volí Národná rada Slovenskej republiky na obdobie piatich rokov z kandidátov, ktorých jej navrhne najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Za verejného ochrancu práv možno zvoliť občana Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a v deň voľby dosiahol vek 35 rokov. Verejný ochranca práv nemôže byť členom politickej strany ani politického hnutia
  - Funkcia verejného ochrancu práv zaniká dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol verejný ochranca práv odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol odsúdený za trestný čin, a súd nerozhodol v

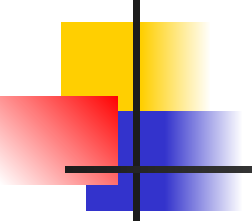

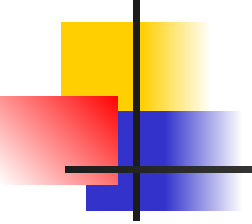
-
- jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, alebo stratou voliteľnosti
  - Národná rada Slovenskej republiky môže verejného ochrancu práv odvolať, ak mu zdravotný stav dlhodobo, najmenej však počas troch mesiacov, nedovoľuje riadne vykonávať povinnosti vyplývajúce z jeho funkcie

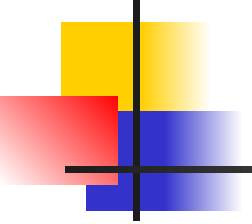
- **SÚDNA MOC**

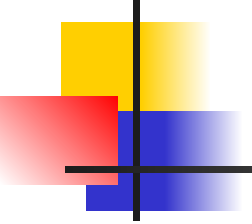
- **ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

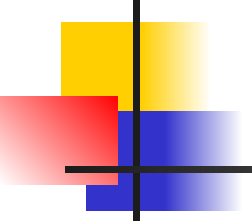
- Ústavný súd Slovenskej republiky je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

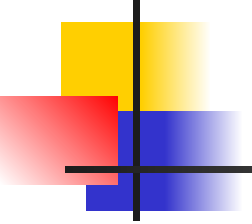
-
- Ústavný súd rozhoduje o súlade /125/
  - zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom,
  - nariadení vlády, všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky
  - všeobecne záväzných nariadení podľa čl. 68 s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými

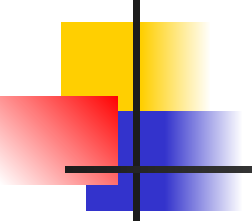
-
- vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi, ak o nich nerozhoduje iný súd
  - - Ak ústavný súd prijme návrh na konanie podľa, môže pozastaviť účinnosť napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva a slobody, ak hrozí značná hospodárska škoda alebo iný vážny nenapraviteľný následok.
  - - Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlady, strácajú príslušné

-
- predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. b) a c), aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. d), aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia

-
- - Platnosť rozhodnutia o pozastavení účinnosti napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení zaniká vyhlásením rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak rozhodnutie o pozastavení účinnosti napadnutého právneho predpisu ústavný súd už predtým nezrušil, pretože pominuli dôvody, pre ktoré bolo prijaté.
  - -) Rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.

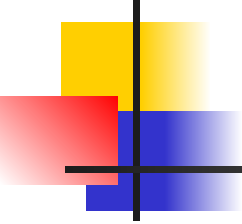
-
- Ústavný súd rozhoduje o tom, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom
  - Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd

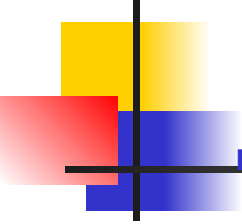
-
- Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach orgánov územnej samosprávy proti neústavnému alebo nezákonnému rozhodnutiu alebo inému neústavnému alebo nezákonnému zásahu do vecí územnej samosprávy, ak o jej ochrane nerozhoduje iný súd.
  - Ústavný súd podáva výklad ústavy alebo ústavného zákona, ak je vec sporná. Rozhodnutie ústavného súdu o výklade ústavy alebo ústavného zákona sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Výklad je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia.

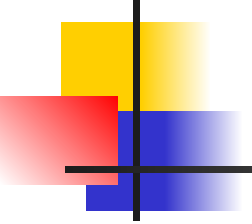
-
- Ústavný súd rozhoduje o sťažnosti proti rozhodnutiu o overení alebo neoverení mandátu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.
-

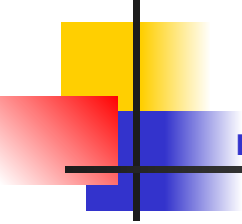
- Ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.
- Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach proti výsledku referenda a o sťažnostiach proti výsledku ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.

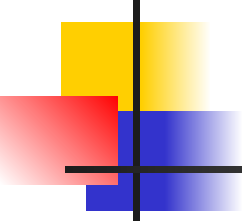

-
- Ústavný súd rozhoduje o tom, či rozhodnutie o rozpustení alebo pozastavení činnosti politickej strany alebo politického hnutia je v zhode s ústavnými zákonmi a s inými zákonmi.
  - Ústavný súd rozhoduje o obžalobe Národnej rady Slovenskej republiky proti prezidentovi Slovenskej republiky vo veci úmyselného porušenia ústavy alebo vlastizrady.
  - Ústavný súd rozhoduje o súlade uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o zrušení amnestie alebo individuálnej milosti prijatého podľa čl. 86 písm. i) s Ústavou Slovenskej republiky. Ústavný súd začne konanie vo veci podľa prvej vety bez návrhu; čl. 125 sa použije primerane

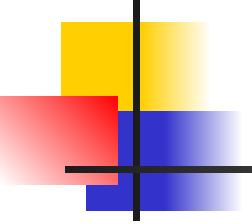
-
- Ústavný súd začne konanie, ak podá návrh
  - -najmenej päťina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,
  - -prezident Slovenskej republiky,
  - -vláda Slovenskej republiky,
  - -súd
  - -generálny prokurátor
  - -predseda Súdnej rady Slovenskej republiky vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva,
  - -verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1
  - -Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

-
- Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.
  - **(1)** Ústavný súd sa skladá z trinástich sudcov.
  - Sudcov ústavného súdu vymenúva na návrh Národnej rady Slovenskej republiky na dvanásť rokov prezident Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky navrhuje

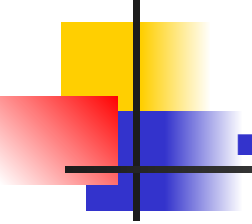
-
- dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať
  - Za sudcu ústavného súdu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 40 rokov, má vysokoškolské právnické vzdelanie a je najmenej 15 rokov činný v právnickom povolání. Tá istá osoba nemôže byť opakovane vymenovaná za sudcu ústavného súdu.
  - Sudca ústavného súdu skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky
  - Zložením sľubu sa sudca ústavného súdu

-
- ujíma svojej funkcie
  - Za rozhodovanie pri výkone funkcie nemožno sudcu ústavného súdu trestne stíhať, a to ani po zániku jeho funkcie.
-

- Ak bol sudca ústavného súdu pristihnutý a zadržaný pri páchaní trestného činu, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi ústavného súdu, a ak ide o predsedu ústavného súdu, podpredsedovi ústavného súdu. Sudcu ústavného súdu nemožno vziať do väzby bez súhlasu ústavného súdu.
- Ústavný súd dáva súhlas na vzatie do väzby sudcu a generálneho prokurátora. Ústavný súd vykonáva disciplinárne konanie voči

-
- predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podpredsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálnemu prokurátorovi.
-

- Ak je vymenovaný sudca ústavného súdu členom politickej strany alebo politického hnutia, je povinný vzdať sa členstva v nich ešte pred zložením sľubu
- Ústavný sudca môže vykonávať túto činnosť správu vlastného majetku a vedeckú, pedagogickú, literárnu alebo umeleckú činnosť.
- Dňom, keď sa sudca ujíma svojej funkcie, zaniká jeho poslancecký mandát a členstvo vo vláde Slovenskej republiky.

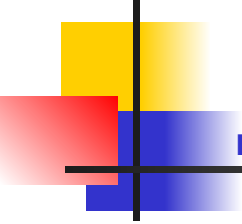
-
- Sudca ústavného súdu sa môže svojej funkcii vzdať písomným oznámením predsedovi ústavného súdu.
  - Prezident Slovenskej republiky sudcu ústavného súdu odvolá
    - na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody,
    - na základe disciplinárneho rozhodnutia ústavného súdu za čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu ústavného súdu,
    - ak ústavný súd oznámil, že sudca sa nezúčastňuje na konaní ústavného súdu

- dlhšie ako jeden rok alebo

- **SÚDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 141**

- V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy.
- Súdnicstvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov
- **Sústava súdov** Najvyšší súd, Krajský, Okresný, Špecializovaný súd
- Súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

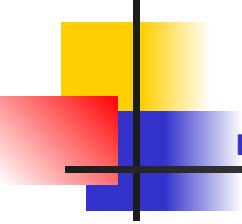
-
- Súdny rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca.
  - Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou
  - Sudcov vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky; vymenúva ich bez časového obmedzenia.
  - Za sudcu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 30 rokov, má vysokoškolské právnické

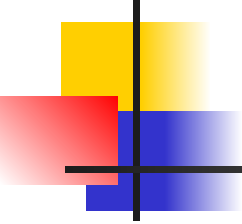
- vzdelanie a spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne.

- Predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vymenúva na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky zo sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prezident Slovenskej republiky na päť rokov. Tá istá osoba môže byť vymenovaná za predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky alebo za podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach. Pred uplynutím funkčného obdobia môže prezident Slovenskej republiky odvolať predsedu

- Najvyššieho súdu Slovenskej republiky alebo podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

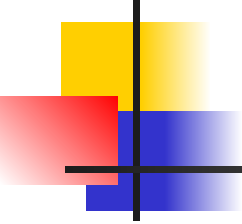
- Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky sudcu odvolá na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, alebo ak zanikla jeho voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky.

-
- Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky môže sudcu odvolať,
  - ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, riadne vykonávať sudcovské povinnosti,
  - ak dosiahol vek 65 rokov.
  - Ak je vymenovaný sudca členom politickej strany alebo politického hnutia, je povinný vzdať sa členstva v nich ešte pred zložením sľubu
  - Sudca sa môže svojej funkcii vzdať písomným oznámením prezidentovi Slovenskej republiky. Jeho funkcia v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho

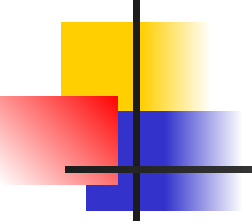
-
- mesiaca, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené.
  - Sudcu možno preložiť na iný súd len s jeho súhlasom alebo na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu.

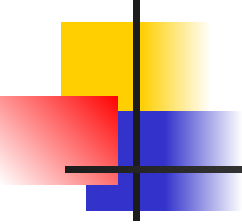
- **PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

- Prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu
- Na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky.

-
- Prokuratúra je samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v ktorej pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti
-

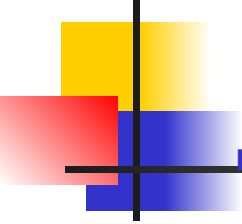
- - **Generálna prokuratúra Slovenskej republiky** (ústredný štátny orgán a najvyšším orgán prokuratúry nadriadený ostatným orgánom prokuratúry, sídli v Bratislave, na jej čele stojí generálny prokurátor)
- **Krajské prokuratúry** (nadriadené okresným prokuratúram vo svojom územnom obvode) Úrad špeciálnej prokuratúry
- **Okresné prokuratúry**

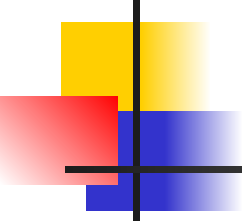
-
- Úrad špeciálnej prokuratúry vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní, trestne stíha osoby podozrivé zo spáchania trestných činov a uplatňuje oprávnenia prokurátora v konaní pred súdom, a to vo veciach, ktoré patria do právomoci Špeciálneho súdu. /458/2003/
  - **Generálneho prokurátora** vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky
  - Funkčné obdobie generálneho prokurátora je sedem rokov; začína plynúť dňom zloženia sľubu do rúk prezidenta SR
  - môže byť vymenovaný len prokurátor, ktorý.

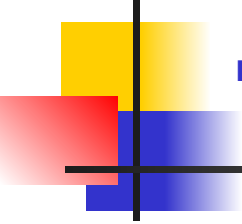
-
- dosiahol vek najmenej 40 rokov, ak s vymenovaním súhlasí a ak aspoň desať rokov vykonával funkciu prokurátora, sudcu alebo advokáta, z toho najmenej päť rokov funkciu prokurátora alebo sudcu

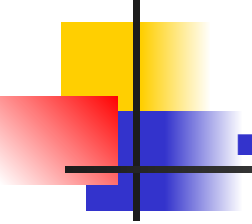
- Výkon funkcie generálneho prokurátora sa končí uplynutím jeho funkčného obdobia.
- vzdaním sa funkcie
- odvolaním z funkcie,
- smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.
- Generálny prokurátor sa môže vzdať svojej funkcie písomným oznámením prezidentovi Slovenskej republiky.
- Národná rada navrhne prezidentovi Slovenskej republiky, aby generálneho

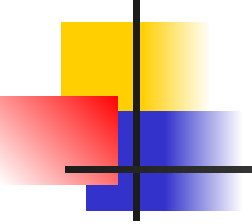

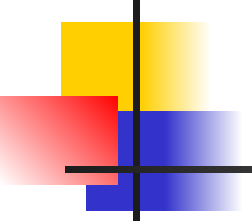
-
- prokurátora odvolal z funkcie
  - Generálny prokurátor riadi a kontroluje činnosť prokuratúry na všetkých stupňoch
  - ~~V záujme jednotného uplatňovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov generálny prokurátor vydáva stanoviská, ktoré sú záväzné pre všetkých prokurátorov,~~
  - Generálny prokurátor podáva národnej rade raz za rok správu o činnosti prokuratúry,
  - Generálny prokurátor oznamuje predsedovi národnej rady a predsedovi mandátového a imunitného výboru národnej rady, že poslanec národnej rady bol pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine a žiada o vydanie

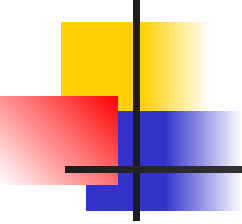
-
- súhlasu na jeho zadržanie
  - Generálny prokurátor žiada národnú radu o vydanie súhlasu na vzatie poslanca národnej rady do väzby
  - Generálny prokurátor môže podať národnej rade návrh na voľbu kandidátov za sudcov ústavného súdu.
  - Prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.
  - Podnetom podľa tohto zákona nie je podanie, ktoré

-
- **a)** je anonymné
  - **b)** nie je čitateľné alebo zrozumiteľné,
  - **c)** má charakter dopytu, vyjadrenia, názoru, návrhu alebo žiadosti,
  - **d)** je zaslané na prokuratúru len pre informáciu,
  - Podnet možno podať na ktorejkoľvek prokuratúre.
  - Prokurátor príslušný na vybavenie podnetu je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov odo dňa, keď mu bol podnet pridelený na vybavenie. V odôvodnených prípadoch rozhodne o predĺžení tejto lehoty bezprostredne nadriadený prokurátor.

-
- Prokurátor upovedomí podávateľa podnetu o spôsobe vybavenia podnetu alebo o predĺžení lehoty na jeho vybavenie bezodkladne.
  - Na čele Úradu špeciálnej prokuratúry je špeciálny prokurátor, prostredníctvom ktorého generálny prokurátor riadi činnosť Úradu špeciálnej prokuratúry. Špeciálny prokurátor je námestníkom generálneho prokurátora.
  - Špeciálny prokurátor zodpovedá za výkon svojej funkcie generálnemu prokurátorovi. Vo veciach patriacich do právomoci Úradu špeciálnej prokuratúry (§ 55b) generálny prokurátor nie je oprávnený

-
- **a)** uložiť špeciálnemu prokurátorovi ani prokurátorovi Úradu špeciálnej prokuratúry pokyn, aby sa nezačalo trestné stíhanie, nevznieslo obvinenie, nepodal návrh na vzatie obvineného do väzby, vec postúpila na prejednanie inému orgánu, zastavilo trestné stíhanie, nepodala obžaloba alebo riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného,
  - **b)** vykonať úkony za špeciálneho prokurátora alebo prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry alebo rozhodnúť, že ich vykoná iný podriadený prokurátor.
  - Prokurátor, ktorý vo funkcii národného člena zastupuje Slovenskú republiku v

-
- Eurojuste, ^{46a}) má na území Slovenskej republiky počas dočasného pridelenia právomoci prokurátora generálnej prokuratúry pôsobiaceho na úseku trestného práva.
  - Prokuratúry sú povinné zverejňovať právoplatné uznesenia prokurátora, ktorými sa skončilo trestné stíhanie vedené proti určitej osobe, a to do 15 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia.
  - Generálna prokuratúra zverejňuje aj právoplatné rozhodnutia disciplinárnych komisií, a to do 15 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

-
- V priestoroch prokuratúry sa nesmú vyhotovovať obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové záznamy o úkonoch prokurátora, ak osobitný zákon neustanovuje inak.
-

- **Územná samospráva**

- Samospráva sa javí ako forma tzv. demokratickej samostatnosti, nachádzajúcej svoj výraz v rámci politiky štátu ale aj mimo sféru politiky. Predstavuje najoptimálnejšiu formu činnosti a organizácie výstavby jednotlivých demokratických inštitúcií.

Druhy samospráv

Ústavná koncepcia výkonu verejnej správy na území SR počíta s územnou samosprávou / čl. 64 Ústavy SR/.

Podporne akceptuje aj existenciu iných foriem samosprávy a to prostredníctvom vymedzovania jednotlivých práv a povinností.

Samospráva ktorú realizujú verejnoprávne korporácie zabezpečuje dvojaký druh činnosti

- tzv, neštátnu činnosť,

- - výkon správy štátu / zá
daným rámcom /
- **Rozlišujeme nasledov
samosprávy :**
  - **1.**územnú samosprávu
  - **2.** záujmovú samosprá
  - **3.** špeciálna samospráva
- Územná /miestna/ samos
- Základom územnej samo
samosprávu tvorí obec a
- Obec a vyšší územný cel
územné samosprávne a s
Slovenskej republiky zdru
majú na ich území trvalý
ustanoví zákon

§ 65 (1) Obec a vyšší územný celok sú právnické osoby, ktoré za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami.

---

(2) Obec a vyšší územný celok financujú svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií. Zákon ustanoví, ktoré dane a poplatky sú príjmom obce a ktoré dane a poplatky sú príjmom vyššieho územného celku. Štátnych dotácií sa možno domáhať len v medziach zákona.

§ 66 (1) Obec má právo združovať sa s inými obcami na zabezpečenie vecí spoločného záujmu; rovnaké právo združovať sa s inými vyššími územnými celkami má aj vyšší územný celok. Podmienky ustanoví zákon.

- § 67 **(1)** Územná samospráva sa uskutočňuje na zhromaždeniach obyvateľov obce, miestnym referendom, referendom na území vyššieho územného celku, orgánmi obce alebo orgánmi vyššieho územného celku. Spôsob vykonania miestneho referenda a referenda na území vyššieho územného celku ustanoví zákon.
- **(2)** Povinnosti a obmedzenia pri výkone územnej samosprávy možno obci a vyššiemu územnému celku ukladať zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy podľa čl. 7 ods. 5.
- **(3)** Štát môže zasahovať do činnosti obce a vyššieho územného celku len spôsobom ustanoveným zákonom.

- 68 Vo veciach územnej samosprávy a na zabezpečenie úloh vyplývajúcich pre samosprávu zo zákona môže obec a vyšší územný celok vydávať všeobecne záväzné nariadenia.

- **§ 69 (1)** Orgánmi obce sú

- a) obecné zastupiteľstvo,
- b) starosta obce.

- **(2)** Obecné zastupiteľstvo tvoria poslanci obecného zastupiteľstva. Poslancov volia na štvorročné obdobie obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. Voľby poslancov sa uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním

- **(3)** Starostu obce volia obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie.
- Starosta obce je výkonným orgánom obce; vykonáva správu obce a zastupuje obec navonok. Dôvody a spôsob odvolania starostu pred uplynutím volebného obdobia ustanoví zákon.
- **(4)** Orgány vyššieho územného celku sú
  - **a)** zastupiteľstvo vyššieho územného celku,
  - **b)** predseda vyššieho územného celku.
- **(5)** Zastupiteľstvo vyššieho územného celku tvoria poslanci zastupiteľstva vyššieho územného celku. Poslancov volia obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho územného celku, na

- štvorročné obdobie. Voľby poslancov sa uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním.

(6) Predsedu vyššieho územného celku volia obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho územného celku, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie. Dôvody a spôsob odvolania predsedu vyššieho územného celku pred uplynutím volebného obdobia ustanoví zákon. Predseda vyššieho územného celku je výkonným orgánom vyššieho územného celku, vykonáva správu vyššieho územného celku a zastupuje vyšší územný celok navonok.

- **71 (1)** Na obec a vyšší územný celok možno zákonom preniest výkon určených úloh miestnej štátnej správy. Náklady takto preneseného výkonu štátnej správy uhradza štát.

- **(2)** Pri výkone štátnej správy môže obec a vyšší územný celok vydávať v rámci svojej územnej pôsobnosti na základe splnomocnenia v zákone a v jeho medziach všeobecne záväzné nariadenia. Výkon štátnej správy prenesený na obec alebo na vyšší územný celok zákonom riadi a kontroluje vláda. Podrobnosti ustanoví zákon.

- Základnými znakmi územnej samosprávy je predovšetkým

- - prítomnosť záujmov a potrieb vlastných pre obyvateľov daného územného substrátu či už obce

- alebo samosprávneho kraja, ktoré nie sú totožné s celospoločenskými potrebami

- Plnenie úloh v rámci záujmov obyvateľov daného územného substrátu akom i zverenej úlohy

- verejnej správy

- Voľba samosprávnych orgánov nezávisle od štátnej správy

- Majetková a finančná nezávislosť pri realizovaní úloh.

- **Právomoci samosprávy** môžeme rozdeliť na

- - pôvodné originálne

- - prenesené – delegované, ktoré štát deleguje na samosprávu

- Pôvodné sa dotýkajú vlastných záležitostí územnej jednotky, /správa vlastn. majetku obce,, výstavba

-
- Údržba a správa miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, obecného cintorína a ... Štát nemôže zasahovať do výkonu originálnych kompetencií, obmedzí sa len na kontrolu a dozor. To neplatí pri delegovaní právomoci, kde sú zásahy štátu možné.
  - Delegovanou právomocou štát okrem kompetencie, ktorú zveruje samospráve ju aj finančne zabezpečuje za účelom realizácie preneseného výkonu štátnej správy. Keďže územnú samosprávu tvorí obec a samosprávny kraj /VÚC/ realizuje túto činnosť vo vzťahu k objektom i napriek tomu, že nemá štátno-mocenský charakter.
  - Pre záujmovú samosprávu je charakteristickým znakom to, že občania nie sú zaradovaní automaticky podľa územnej samosprávy, ale na základe

- vlastného záujmu. Ide teda o princíp slobodného výberu. Združovací princíp, ktorý je pre tento typ samosprávy príznačný /advokáti, notári../

~~Záujmové skupiny môžeme rozdeliť na :~~

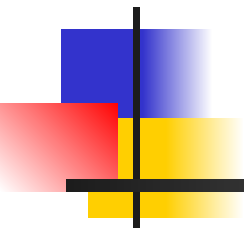
- Samosprávu profesijnú - advokáti, notári, penzijné ústavy liečebné a podporné fondy. Členstvo v nich je spravidla povinné. Štát na prenáša úlohy štátnej správy.
- Samosprávu národnostnú – tento typ samospráva sa môže uplatniť v národnostne zmiešaných štátoch.
- Správu ekonomickú – typickým druhom tohto druhu samospráva sú družstvá založené na členskom princípe.

- Samosprávu spoločenskú Sem zaradíme rôzne záujmové organizácie, združenia a spolky. Zakladajú sa na princípe dobrovoľného členstva. Len výnimočne sa tieto organizácie poverené úlohami verejnej správy. Do tejto skupiny môžeme zaradiť aj cirkevné spoločenstvá a cirkvi. Na ne môžu byť prenesené niektoré druhy štátnej správy – sobáše, matričné veci ...
- Samosprávnu politiku – k nim patria politické strany a hnutia
- Samospráva zmiešaná – sem môžeme zaradiť vysokoškolskú samosprávu a prvky spoločenskej samosprávy.

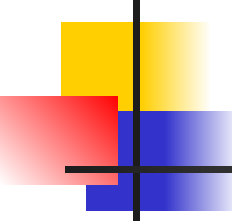
-
- **Verejnoprávne korporácie**- sú neštátne inštitúcie konštituované právnym predpisom – vznikajú na základe zákona. Majú určitý podiel na výkone verejnej moci. Štát pritom nemá až na určité výnimky, žiadnu ingerenciu do ich činnosti. Jedná sa o subjekty, ktoré nie sú spravovacieho charakteru, ale vyznačujú sa plnením, resp. podporou len štátnych, resp. iných verejných úloh. Štát však poskytuje finančné prostriedky na ich fungovanie v zmysle právnej úpravy, čím podliehajú štátnej kontrole nad ich využívaním. Napr. rozhlas a televízia SR.
  - **Rada pre vysielanie a retransmisiu** je právnická osoba so sídlom v Bratislave. Má postavenie orgánu štátnej správa s celoštátnou pôsobnosťou v rozsahu

- vymedzenom a osobitnými predpismi. Jej členovia sú volení NR SR zákonom jej poslaním je presadzovať záujmy verejnosti pri uplatnení práva na informácie, slobody prejavu a práva, na prístup ku kultúrnym hodnotám, a vzdelaniu a vykonávať štátnu reguláciu v oblasti vysielania, retransmisie a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie. Dbá o uchovanie plurality informácií v spravodajských reláciách vysielateľov., ktorí vysielajú na základe licencie zákona.

Premlčania práva v osobitných prípadoch prípadoch

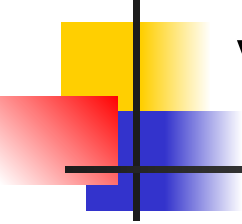
- Účel právnej úpravy premlčania Účelom právnej úpravy inštitútu premlčania v občianskoprávných vzťahoch je, aby oprávnený subjekt(veriteľ) pod hrozbou sankcie premlčania uplatnil (vykonal) svoje právo v stanovenej premlčacej dobe—teda včas. Účinné vznesenie námietky premlčania práva znamená, že súd oprávnenej osobe nemôže premlčané právo priznať, keďže vznesením námietky premlčania zaniká nárok na autoritatívnu vynútitel'nosť uplatneného práva. Tento inštitút poskytuje východisko, ako predísť ,resp. riešiť situácie, kedy až po dlhej dobe dochádza k uplatneniu majetkového práva zo strany veriteľa a tak sa vnáša do záväzkových právnych vzťahov

-
- účastníkov právna neistota, resp. hrozba, že dlžník môže byť vystavený bez zreteľa na čas (bez obmedzenia doby) úspešnej žalobe zo strany veriteľa. V inštitúte premlčania sa premieta pravidlo vigilanti busiura scriptasunt (že zákony sú písané pre bdelych, teda pretých, ktorí o svoje práva dbajú; alebo inak povedané, že právo patrí bdelym). Námietka premlčania predstavuje spravidla efektívny postup-obranu dlžníka proti hrozbe, že až po

neúmerne dlhej dobe si veriteľ uplatní svoje právo; na druhej strane možnosť tejto námietky donucuje (vedie) veriteľa k včasnému vykonaniu svojho práva. Ide tu o predvídané právne postupy účastníkov záväzkových právnych vzťahov, ktoré zodpovedajú účelu premlčania. Nemožnosť priznať oprávnenému subjektu premlčané právo nastane až vtedy, keď sú splnené tieto skutočnosti: a/ uplynie právnym predpisom vymedzený čas (premlčacia

-
- doba), b/ nevykonáva sa právo oprávneným subjektom v priebehu takto vymedzenej doby, c/ povinný subjekt v rámci súdneho konania o uplatnenom práve účinne vznesie námietku premlčania. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. júla 2009, sp. zn. 1 M Cdo 8/2008)
  - Premlčanie, preklúzia a zánik práva
Premlčanie nemá za následok zánik práva, ale len jeho oslabenie. § 388 ods. 1 OBZ: Premlčaním právo na plnenie povinnosti druhej strany nezaniká, nemôže ho však priznať alebo uznať súd, ak povinná

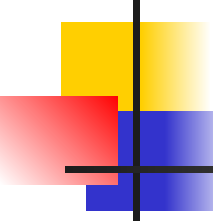
- osoba namietne premlčanie po uplynutí premlčacej doby. Premlčanie je potrebné od premlčania práva odlíšiť: -zánik práva (preklúzia práva) jeho neuplatnením (§583 OZ) a -zánik práva uplynutím času (§578 OZ). Podľa § 583 OZ môže v prípadoch, v ktorých to ustanovuje zákon, dôjsť k zániku práva preto, že sa neuplatnilo v ustanovenej dobe. Dôsledky preklúzie: zánik práva, ako aj nároku, súd prihliada na preklúziu ex offo, právo na Dôsledky preklúzie: zánik práva, ako aj nároku, súd prihliada na preklúziu ex offo, právo na vydanie bezdôvodného obohatenia (porovnaj § 455 OZ a § 389 OBZ , ak ide o premlčanie).

- Nekonzistentnosť slovenského práva: v oblasti verejného a súkromného práva (vo verejnom práve môže právo nevykonaním zaniknúť, nie premlčať, pretože premlčanie súvisí so subjektívnym právom), ale aj v samotnom súkromnom práve – napr. pactum decontrahendo: § 50 a ods. 20 Z-preklúzia, § 292 ods. 2 OBZ – premlčanie práva. Podľa § 578 práva aj povinnosti zaniknú uplynutím času, na ktorý boli obmedzené. K zániku práva dochádza už samotným uplynutím doby, t.j. udalosťou, nie právnym úkonom. Tým sa zánik záväzku uplynutím doby líši od zániku záväzku neuplatnením práva (preklúzia), ku ktorému

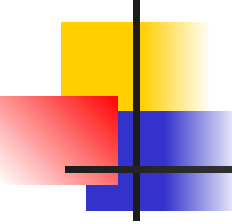
dochádza síce tiež v dôsledku uplynutia stanovenej doby, ale aby sa tak stalo, musí k tomu pristúpiť ešte omisívny právny úkon oprávnenej osoby (neuplatnenie práva) (porovnaj § 583 OZ). Inak sú právne dôsledky zániku práva uplynutím času rovnaké ako zánik práva jeho neuplatnením (preklúzia).

- Čo je predmetom premlčania?
- Čo sa vlastne premlčuje ? •právo (§100 ods. 1 OZ) •pohľadávka (§151j ods. 2 a §581 ods. 2 OZ), •dlhu (§455 ods. 1 a §558 OZ), •nárok (§508 ods. 1 OZ), •záväzok (§539, §570 ods. 2 a §585 ods. 2 OZ). Podstata premlčania spočíva v tom, že ak sa určité právo po zákonom stanovenú dobu (premlčaciu dobu) nevykonáva alebo sa v priebehu premlčacej doby neuplatní na súde či u príslušného orgánu, nemôže už byť po jej uplynutí veriteľovi priznané. To znamená, že povinný subjekt po uplynutí zákonom stanovenej doby sa môže úspešne brániť vymáhaniu práva s poukazom V dôsledku premlčania právo nezaniká, trvá ďalej, ale do značnej miery sa

-
- oslabuje zmenšením možnosti jeho úspešného uplatnenia. Dovolanie sa premlčania pred súdom má za následok spočívajúce nároku. Nárok tu síce naďalej existuje, avšak je oslabený do takej miery, že právo vyplývajúce z tohto nároku nemôže súd veriteľovi priznať.
  - Premlčanie v občianskom a obchodnom práve
  - Premlčanie v obč. práve vychádza z klasického poňatia premlčania v súkromnom práve, premlčanie v obch. práve vychádza z Dohody OSN o premlčaní pri medzinárodnej kúpe tovaru (č.123/1988Zb.). Právna úprava premlčania v obč. práve (§100-114 OZ) má kogentný charakter s presne stanovenými premlčacími dobami, právna úprava v obch.

- práve (§387-408 OBZ) má prevažne dispozitívny charakter s možnosťou predĺženia premlčacej doby. § 401 OBZ: Strana, voči ktorej sa právo premlčuje, môže písomným vyhlásením druhej strane predĺžiť premlčaciu dobu, a to aj opakovane; celková premlčacia doba nesmie byť dlhšia ako 10 rokov od doby, keď začala po prvý raz plynúť. Toto vyhlásenie možno urobiť aj pred začiatkom plynutia premlčacej doby. Obchodný zákonník má všeobecnú premlčaciu dobu v trvaní 4 rokov. Na premlčanie práva v obchodných vzťah sa vždy použije Obchodný zákonník; Občiansky zákonník sa použije výnimočne (napr. premlčanie práva v prípade záložného práva - § 100 ods .2 OZ). Sporná je otázka premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia.

-
- Otázka premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia. V prípade ,že zmluvu o poskytovaní právnych služieb uzavrel s advokátom podnikateľ, pričom sa táto zmluva týkala sa jeho podnikania, riadi sa premlčanie práva na náhradu škody spôsobenej advokátom klientovi v súvislosti s výkonom advokácie Obchodným zákonníkom (RoNSČRz23.8.2011,sp.zn.25 Cdo520/2009). Občiansky zákonník ako predpis všeobecného súkromného práva sa podporne použije na premlčanie práva v zmenkovom, rodinnom práve, ak niet špeciálnej úpravy.

- Zmenečný nárok–Trojročná premlčacia lehota na uplatnenie práv zo zmenky začína plynúť odo dňa splatnosti zmenky, avšak prvým dňom plynutia tejto lehoty je deň nasledujúci po splatnosti zmenky (§70 ods. 1 a § 73 zákona č.191/1950Zb.). Pokiaľ ide o stanovenie konca plynutia premlčacej lehoty, neobsahuje zákon č. 191/1950Zb. Žiadnu špeciálnu úpravu, a preto je potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú počítanie času. Udalosťou, od ktorej začína plynúť premlčacia doba, nie je však prvý deň plynutia tejto lehoty, ale deň splatnosti zmenky. Premlčacia doba preto končí uplynutím dňa, ktorý sa číslom zhoduje s dňom splatnosti zmenky (RoVS v Prahez 10.11.2003, sp. zn. 9 Cmo 93/2003).

- OZ upravuje všeobecné a osobitné premlčanie

Osobitné prípady premlčania sa líšia od všeobecnej úpravy: -osobitnými predpokladmi premlčania, -rozdielnym začiatkom plynutia premlčacej doby a -rôznou dĺžkou premlčacej doby.

- Premlčacia doba

- Všeobecná   Osobitná   Kombinovaná

- 3-ročná   1-ročná   2-ročná

- ~~§ 101 OZ Práva z prepravy § 10 subjektívna~~

- 3-ročná   3 a 10 ročná

- Úroky a opakujúce sa   objektívna

- plnenia § 110/ OZ

- 4-ročná poistné plnenie § 104 O

- 10-ročná vecné bremená § 109, právne

- priznanie súdom § 110/1, právne uznanie

- dlžníkom § 110/1 OZ

- Všeobecná premlčacia doba v OP
- •Vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe (§101 OZ) sa premlčí napr.:právo dovolat' sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu (§40aa §865 ods.4 OZ),
  - právo na odstúpenie od zmluvy podľa § 48 OZ (R22/1995),
  - právo na uplatnenie nároku zo zodpovednosti za vady na súde (§ 508 OZ),
- •právo na uplatnenie postihu voči osobe, ktorá za škodu zodpovedá a za ktorú sa plnilo (§ 440 OZ)(R40/1979),
- •nárok oprávneného dediča na vydanie dedičstva podľa § 485 OZ (ZIV,s.650ods.5), •právo na vrátenie daru podľa § 630 OZ,
- •regresné (postihové) právo poisťovateľa voči poistenému, a to bez ohľadu na to, či ide regresné (postihové) právo poisťovateľa voči poistenému, a to bez ohľadu na to, či ide o zmluvné poistenie (R36/1980,R52/2004) alebo povinné zmluvné poistenie (§ 12ods.4a § 24c PZP),

- právo na vyrovnanie dedičských podielov podľa § 13 zákona č.293 /1992 Zb.(R69/1994),
- právo na náhradu plnenia ,ktorým bola splnená vyživovacia povinnosť za iného (R36/1969),
- právo na jednotlivé opakujúce sa plnenia výživného (pozri § 77ods.2ZR),
- nároky podľa reštitučných predpisov (§ 5 ods. 4 zákonač.403/1990Zb.–Rc34/1993,s.123 ods.2;§ 14až16anasl. Zákona č. 229/1991 Zb.–ZSP64/1998;§ 13 ods. 2 zákona č. 42/1992 Zb.–R18/2006),
- právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva ,ktoré vzniklo prenajímateľovi bytu voči štátu v dôsledku proti ústavnej regulácie nájomného (Rc18/2013),
- právo na náhradu nemajetkovej ujmy v

- peniazoch, je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčiava (R58/2014).

Osobitné premlčacie doby

Osobitné premlčacie doby majú objektívny charakter a sú v trvaní od jedného roka do desiatich rokov. V prípade náhrady škody a z bezdôvodného obohatenia sa okrem objektívnej lehoty uplatňuje aj osobitná subjektívna premlčacia doba (§ 106 ods. 1 a § 107ods.1OZ).

- Premlčacia doba v trvaní jedného roka platí pri právach z prepravy (§ 108 OZ), s výnimkou právna

-
- náhradu škody pri preprave osôb, kde platí, pokiaľ ide o premlčanie, režim ako pri premlčaní práva na náhradu škody (§ 106 OZ). V prípade premlčania práva na poistné plnenie je kombinácia jednoročnej lehoty a všeobecnej 3 ročnej premlčacej doby.
  - Subjektívna premlčacia doba v prípade zodpovednosti za škody a bezdôvodného obohatenia sú dva roky.
  - Najdlhšia je premlčacia doba v trvaní desiatich rokov. Takáto premlčacia doba platí pre premlčanie: • práva na náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia za predpokladu, že škoda bola spôsobená a bezdôvodné obohatenie vzniklo úmyselne (§106 ods. 2 a §107 ods. 2 OZ), • práv priznaných právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu (§110 ods. 1

-
- prvá veta OZ), •práv uznaných dlžníkom písomne čo do dôvodu a výšky (§110 ods. 1 druhá veta OZ), •práv zodpovedajúcich vecnému bremenu (§109 OZ). Za desať rokov sa premlčia aj úroky a opakujúce sa dávky právoplatne priznané alebo písomne uznané ,ale len tie, ktoré dospeli do právoplatnosti rozhodnutia alebo uznania. Úroky a opakujúce sa dávky, ktoré sa stali splatnými neskôr, sa premlčia už vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe (§ 110 ods.3 OZ).
  - Povinné predžalobné uplatnenie práva
  - Všeobecné pravidlo: Premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. § 102 OZ: Pri právach, ktoré sa musia najprv uplatniť u fyzickej alebo právnickej osoby začína

- plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo takto uplatnilo. Jednotlivé prípady, keď treba uplatniť právo najprv u povinného subjektu uvádza OZ ...

- Na uplatnenie práva u povinného subjektu v prepadnej (prekluzívnej) lehote nadväzuje začiatok plynutia všeobecnej 3 –ročnej premlčacej doby (§ 101 OZ). Začiatok premlčacej doby pripadá na deň, kedy došlo k uplatneniu práva u fyzickej alebo právnickej osoby (§ 102 OZ). Práva zo zodpovednosti za vady vecí, pre ktoré platí záručná doba, zaniknú ,ak neboli uplatnené v záručnej dobe . Neuplatnenie práv v týchto lehotách má bez ďalšieho za následok zánik práv.

-
- Ak objednávateľ právo zo zodpovednosti za vady uplatnil u zhotoviteľa najneskôr v reklamačnej lehote, avšak zhotoviteľ mu nevyhovel, môže sa domáhať svojho práva na súde vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť odo dňa, keď sa právo takto u zhotoviteľa uplatnilo (§ 101 a § 102 OZ)(R2/1978,s.47ods.4).
  - Uplatnenie práva u povinného subjektu podľa § 102 OZ sa musí vykonať v prekluzívnej lehote. Pokiaľ sa právo takýmto spôsobom neuplatní včas, dochádza k zániku práva (pozri § 583 OZ) a potom samo zrejme už plynutie ďalšej (premlčacej) doby neprichádza do úvahy

- •premlčanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (§109), •premlčanie práva priznaného súdom a uznaného dlžníkom. Právna úprava premlčania zahrnutá do Občianskeho zákonníka ako všeobecného predpisu súkromného práva sa podporne použije aj na iné oblasti súkromného práva (napr. rodinné právo, pracovné právo, zmenkové právo) alebo na premlčanie práva podľa osobitných predpisov, ak niet špeciálnej úpravy. Osobitná úprava premlčania platí v obchodnom práve podľa Obchodného zákonníka.
- Premlčanie práva na poistné plnenie
- § 104 OZ: Pri právach naplnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti. Celková dĺžka je stanovená na štyri roky (1+3) po

-
- poistnej udalosti. Začiatok premlčacej doby na uplatnenie nároku na poistné plnenie je určený v ustanovení § 104 OZ objektívne, a to pre všetky druhy poistenia. Jej celková dĺžka sú štyri roky a plynie od poistnej udalosti, ktorá je vymedzená poistnými podmienkami pre podmienok poistnej zmluvy vôbec nevznikla, ak následky úrazu nastali po čase dlhšom ako tri roky od úrazu (R 11/1972).
  - Premlčacia doba podľa ustanovenia § 104 Oz začína plynúť nie za rok odo dňa pôsobenia

- jednotlivé druhy poistenia, a to bez ohľadu na to, kedy bola poistná udalosť poisťovni oznámená a kedy sa poistné plnenie stalo splatným, teda kedy došlo k vzniku nároku (actionata). Pre určenie začiatku plynutia premlčacej doby je teda rozhodujúca skutočnosť okamih vzniku poistnej udalosti, a to bez ohľadu na to, či a prípadne kedy sa prejavili ďalšie vplyvy tej istej poistnej udalosti (RoNSČRz23.2.2011, sp.zn.25Cdo3771/2008). Rozhodujúcou skutočnosťou pre určenie začiatku plynutia premlčacej doby je totiž okamih, kedy došlo k poistnej udalosti (pozri § 797 ods.2OZ), nie dátum splatnosti poistného plnenia–pozri § 797ods.3OZ). Premlčacia doba pri úrazovom poistení podľa ustanovenia §104 OZ začína plynúť nie po roku od

- úrazu, ale po roku odo dňa, keď sa prejavili
- následky úrazu. Ak však následky úrazu nastali až po zániku poistenia, hoci k úrazu došlo počas poistenia, vznikne poisťovni povinnosť plniť iba v tom prípade, ak sa následky prejavili v čase troch rokov od úrazu (§28 ods. 1 citovanej vyhlášky; teraz poisťné podmienky poisťovateľa).
Poisťovni povinnosť podľa skutočností (skutočností, ktoré spôsobili telesné poškodenie alebo smrť poisteného) uvedených v § 22 vyhlášky č.49/1964Zb. v znení vyhlášky č.55/1970Zb.(zrušená vyhláškou č. 364/1991 Zb.), ale za rok odo dňa, kedy sa prejavilo telesné poškodenie alebo nastala smrť

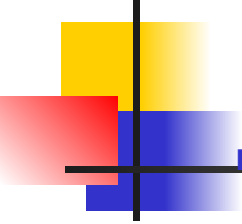

(Rc56/2001). Ustanovenie § 104 OZ sa týka premlčania práva poisteného na poistné plnenie. Netýka sa ostatných práv, ktoré prislúchajú poistenému či poisťovateľovi z poistného pomeru. Tieto práva sa premlčujú vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe, ktorá—na rozdiel od poistného plnenia— začína plynúť odo dňa, keď právo mohlo byť vykonané po prvý raz

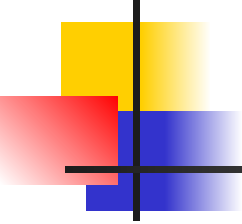

Trestné právo - delenie

- **Trestné právo** je jedno z odvetvia verejného práva. Poskytuje ochranu spoločenským záujmom uvedeným v Trestnom zákone pred protiprávnymi konaniami tým, že určuje, čo je trestným činom, vymedzuje podmienky a predpoklady trestnej zodpovednosti, ustanovuje tresty a ochranné opatrenia a vedie subjekty k plneniu zákonných povinností a zachovaniu pravidiel spoluzitia.

-
- **Trestné právo delíme na**
  - **Trestné právo hmotné a Trestné právo procesné**
  - ~~Trestné právo hmotné konkretizuje základné povinnosti občanov voči štátu a spoločnosti, vymedzuje, ktorým konaniam sa treba vyhýbať a ktoré treba v praktickom živote dodržiavať.~~
  - určuje, ktoré konanie je trestné a aké opatrenia možno použiť voči páchatel'om trestných činov
  - **Trestné právo procesné** - upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní pri zisťovaní a prejednávaní trestných činov a pri výkone rozhodnutí, ako aj práva a povinnosti

- osôb zúčastňujúcich sa v trestnom konaní
- **Hlavným prameňom** trestného práva je *Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. a Trestný poriadok č. 301/2005 Z. z.* Viaceré ustanovenia sú obsiahnuté v základnom predpise Slovenska, ktorým je ústava Viaceré ustanovenia sú obsiahnuté v základnom predpise Slovenska, ktorým je ústava. Prameňmi trestného práva sú aj medzinárodná zmluva, predovšetkým dohovory na ochranu ľudských práv a dohovory zabezpečujúce imunitu, ďalej právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie, zákony, rozhodnutia prezidenta o amnestii a nálezy Ústavného súdu.

-
- Predmet trestného práva hmotného.
  - Predmetom trestného práva hmotného sú vzťahy medzi štátom a páchatel'om trestného činu, ktoré sú regulované normami trestného práva. Trestný zákon právnymi normami vymedzuje trestnú zodpovednosť, pojem a znaky trestného činu, druhy sankcií, spôsob ich ukladania a upravuje trestno právne vzťahy medzi páchatel'om trestného činu a štátom..

■ **System trestného práva**

- .Tento systém predstavuje trestnoprávne normy upravujúce základné zodpovednosti, ktoré sú utriedené do jednotlivých hláv Trestného zákona.
- Trestný zákon delíme na všeobecnú časť, ktorá má 5 hláv.
- Osobitnú časť ktorá má 12 hláv
- V tretej časti sú prechodné a záverečné ustanovenia

Funkcie trestného práva

- a./ ochrannú funkciu / ochrana spoločnosti pred páchatel'mi/
- b./regulatívnu funkciu / napomáha ku kvalifikácii trestných skutkov/
- c./ preventívnu funkciu / predchádzanie trestnej činnosti/
- d./ represívnu funkciu / zabezpečuje účel Trestného zákona a účel trestu

Všeobecné princípy Trestného práva hmotného :

- 1./ Zákonnosť / dodržiavať zákony ale aj ochranu individuálnych a spoločenských záujmov/
- 2./ Humanizmus/ je spojený s ochranou práv a slobôd páchatel'a, jeho resocializáciou. Zvýšená pozornosť je venovaná ochrane ľudských práv.
- 3./ Rovnosti trestnoprávnej ochrany / poskytuje sa rovnaká ochrana všetkým spoločenským
- vzťahom. Individuálnu ochranu nemožno povyšovať na záujmy spoločnosti štátu.
- 4./ Primeranosti / uplatňuje sa vo všetkých odvetviach nášho právneho poriadku, najmä v oblasti ochrany základných ľudských práv

- a slobody

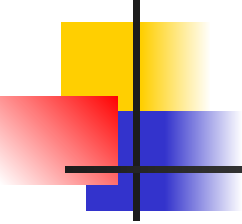
- **Pôsobnosť Trestného zákona**

- : časovú, územnú, osobnú

- **(1)** Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesení rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší.

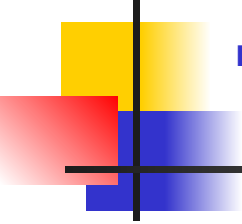
- **(2)** Páchatel'ovi možno uložiť taký druh trestu, ktorý dovoľuje uložiť zákon účinný v čase, keď sa o trestnom čine rozhoduje, ak je to pre

-
- páchatel'a priaznivejšie.
  - **(3)** Ak tento zákon neustanovuje inak, ochranné opatrenie sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď sa o ochrannom opatrení rozhoduje

- **Územná pôsobnosť 3**

- **(1)** Podľa tohto zákona sa posudzuje trestnosť činu, ktorý bol spáchaný na území Slovenskej republiky.
- **(2)** Trestný čin sa považuje za spáchaný na území Slovenskej republiky, aj keď sa páchatel'
  - **a)** dopustil konania aspoň sčasti na jej území, ak porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom nastalo alebo

-
- malo nastat' celkom alebo sčasti mimo jej územia, alebo
  - **b)** dopustil konania mimo územia Slovenskej republiky, ak tu malo nastat' porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom alebo ak tu mal nastat' aspoň sčasti taký následok.
  - **(3)** Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť činu, ktorý bol spáchaný mimo územia Slovenskej republiky na palube lode plávajúcej pod štátnou vlajkou Slovenskej republiky alebo na palube lietadla zapísaného v registri lietadiel Slovenskej republiky.

■ **Osobná pôsobnosť**

- Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť činu, ktorý mimo územia Slovenskej republiky spáchal občan Slovenskej republiky alebo cudzinec, ktorý má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.
- Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť obzvlášť závažného zločinu, ak bol čin spáchaný mimo územia Slovenskej republiky proti občanovi Slovenskej republiky a v mieste činu je čin trestný alebo ak miesto činu nepodlieha žiadnej trestnej právomoci.
- **Pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv**

- **(1)** Trestnosť činu sa posudzuje podľa tohto zákona aj vtedy, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ktorou je Slovenská republika viazaná.

- **Výkon a zohľadnenie rozhodnutia iného štátu**

- **(1)** Rozhodnutie súdu iného štátu v trestnej veci možno na území Slovenskej republiky vykonať alebo môže mať iné právne účinky, len ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva alebo zákon.
- **(2)** Právoplatné odsúdenie súdom iného členského štátu Európskej únie v trestnom konaní sa na účely trestného konania zohľadní rovnako, ako keby bolo vydané súdom Slovenskej republiky, ak bolo vydané pre čin

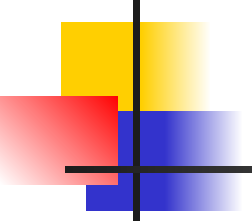
- trestný aj podľa právneho poriadku Slovenskej republiky.

■ **Platnosť zákona**

- ~~V našom trestnom zákone spätnosť~~ Veľmi dôležitú úlohu v časovej pôsobnosti má platnosť zákona, ktorý je dňom vyhlásenia v zbierke zákonov ako aj **ú č i n n o s ť**, ktorá je uvedená v zbierke zákonov, ak nie je uvedené tak po 15 dňoch od vydania zbierky zákonov. účinnosti-reaktivita je zakázaná. Je povolená iba v tom prípade ak je výhodná pre páchatel'a trestného činu.

■ **TRESTNÁ ZODPOVEDNOSŤ**

- základom trestnej zodpovednosti v našom trestnom práve ja trestný čin

-
- Trestná zodpovednosť vzniká bezprostredne ako následok protiprávneho konania, ktorým je spáchanie trestného činu a realizuje sa vznesením obvinenia, v niektorých prípadoch už zadržaním podozrivého .

- **Pojem trestný čin 8**

- Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

- **Druhy trestných činov**

- Trestný čin je prečin a zločin.

- **Prečin**

- **(1)** Prečin je
  - **a)** trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo

- **b)** úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.

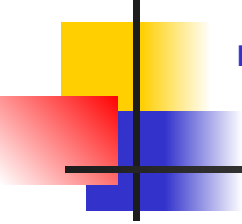
■ **Zločin**

- **(1)** Zločin je úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov.
- **(3)** Zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov, sa považuje za obzvlášť závažný.

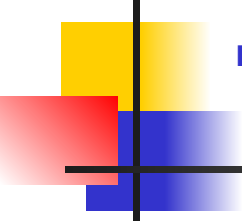
■ **PÁCHATEĽ, SPOLUPÁCHATEĽ A ÚČASTNÍK TRESTNÉHO ČINU /Subjekt/**

- **Páchateľ (1)** Páchateľ trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám.
- **(2)** Páchateľom trestného činu môže byť fyzická osoba a právnická osoba za podmienok ustanovených osobitným predpisom.
- **Spolupáchateľ** Ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchatel'ov (spolupáchatelia), zodpovedá každý z nich, ako keby trestný čin spáchal sám.
- **Účastník (1)** Účastník na dokonanom trestnom čine alebo na jeho pokuse je ten, kto úmyselne
  - **a)** zosnoval alebo riadil spáchanie trestného činu (organizátor),

-
- **b)** naviedol iného na spáchanie trestného činu (návodca),
  - **c)** požiadal iného, aby spáchal trestný čin (objednávateľ), alebo
  - **d)** poskytol inému pomoc na spáchanie trestného činu, najmä zadovážením prostriedkov, odstránením prekážok, radou, utvrdzovaním v predsavzatí, sľubom pomôcť po trestnom čine (pomocník).
  - Rozoznávame subjekt : všeobecný (ktokoľvek)
  - špecialny : (verejný činiteľ')
  - konkrétny : (matka novorodeného dieťaťa)

■ OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE TRESTNÚ ZODPOVEDNOSŤ

-
- **Vek (1)** Kto v čase spáchania činu inak trestného nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný.
  - **(2)** Pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 nie je trestne zodpovedný, kto v čase spáchania činu nedovršil pätnásť rok svojho veku.
  - **Nepríčetnosť** Kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu inak trestného nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestnezodpovedný, ak tento zákon neustanovuje inak.

■ OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE PROTIPRÁVNOSŤ ČINU

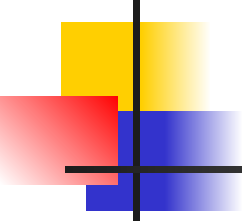
■ **Krajná núdza**

■ **(1)** Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému týmto zákonom, nie je trestným činom.

■ **(2)** Nejde o krajnú núdzu, ak bolo možné nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému týmto zákonom za daných okolností odvrátiť inak alebo ak spôsobený následok je zjavne závažnejší ako ten, ktorý hrozil. Rovnako nejde o krajnú núdzu, ak ten, komu nebezpečenstvo priamo hrozilo, bol podľa všeobecne záväzného právneho predpisu povinný ho znášať.

■ **Nutná obrana**

- **(1)** Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený týmto zákonom, nie je trestným činom.
- **(2)** Nejde o nutnú obranu, ak obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku, najmä k jehospôsobu, miestu a času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe útočníka alebo k osobe obrancu.
- **(3)** Ten, kto odvracia útok spôsobom uvedeným v odseku 2, nebude trestne zodpovedný, ak konal v silnom rozrušení spôsobenom útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zľaknutia.

-
- **(4)** Ak sa niekto vzhľadom na okolnosti prípadu mylne domnieva, že útok hrozí, nevylučuje to trestnú zodpovednosť za čin spáchaný z nedbanlivosti, ak omyl spočíva v nedbanlivosti.

■ **Trestné právo procesné Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok**

- Je otvetvie práva, ktoré chráni pred trestnými činmi práva a oprávnené záujmy fyzických osôb, právnických osôb, záujmi spoločnosti a ústavné zriadenie SR tým, že upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak aby TČ boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákon a spravodlivo potrestaní.

■ **Úlohy TPP**

- Uplatniť účel trestného práva
- Uskutočňovať výchovu občanov
- Pôsobiť na predchádzanie TČ
- Pôsobiť na upevňovanie zákonnosti

■ **Zásady trestného konania**

- Nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon

- Do základných práv a slobôd v prípadoch dovolených zákonom možno zasahovať len v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu tr. konania

- **(3)** Ak tento zákon neustanovuje inak, pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní o zásahoch do základných práv a slobôd podľa tohto zákona rozhoduje sudca pre prípravné konanie; sudca pre prípravné konanie rozhoduje aj v iných prípadoch ustanovených týmto zákonom.

- **4)** Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.
- **(5)** Prokurátor v trestnom konaní zastupuje štát.
Ak tento zákon, medzinárodná zmluva vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (ďalej len „medzinárodná zmluva“) alebo rozhodnutie medzinárodnej organizácie, ktorým je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak, prokurátor je povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel.
- **(6)** Ak tento zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať

- prednostne a urýchlene. Na obsah petícií zasahujúcich do plnenia týchto povinností orgány činné v trestnom konaní ani súd neprihliadajú.

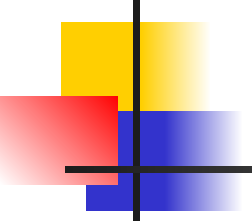
■ **(7)** Každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak.

- **(8)** Nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

- **(9)** Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, má právo na obhajobu.
- **(10)** Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.
- **(11)** Súd môže vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhli. Strany majú právo nimi navrhnutý dôkaz zabezpečiť

- **(12)** Orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.
- **(13)** Orgány činné v trestnom konaní a súd spolupracujú so záujmovými združeniami občanov a využívajú ich výchovné pôsobenie.
- **(14)** Strany sú si v konaní pred súdom rovné.
- **(15)** Trestné stíhanie pred súdom je možné len na základe návrhu alebo obžaloby podanej prokurátorom, ktorý v konaní pred súdom obžalobu alebo návrh zastupuje.

- **(17)** Trestné veci prejednáva súd verejne. Z hlavného pojednávania alebo verejného zasadnutia môže byť verejnosť vylúčená len v prípadoch ustanovených týmto zákonom. Rozsudok musí byť vždy vyhlásený verejne.
- **(18)** Konanie pred súdom je ústne, výnimky ustanovuje tento zákon. Dokazovanie riadi súd, ktorý však výsluch obžalovaného, svedkov, poškodeného a znalcov spravidla ponecháva stranám, najprv tej, ktorá dôkaz navrhla či obstarala.
- **(19)** Pri rozhodovaní na hlavnom pojednávaní, na verejnom zasadnutí alebo na neverejnom zasadnutí smie súd prihliadnuť len na tie dôkazy, ktoré boli v tomto konaní vykonané, ak zákon neustanovuje inak.

-
- **(20)** Ak obvinený, jeho zákonný zástupca, podozrivá osoba, poškodený, zúčastnená osoba alebo svedok vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, má právo na tlmočníka a prekladateľa.
-

- Obhajca
- Poškodený
- Svedok
- Podozrivý, obvinený, obžalovaný, odsúdený
- Väzba
- Vydanie, odňatie veci
- Domové prehliadky
- Osobná prehliadka

- Výklad práva 87 úvod do
  - Právo EU 129 základy
  - Medzinárodné právo 125
-

